

Tabor

*„Kaj so čutili v cvetju pomladi,
razbičani in nagi,
ko se je na robu brezna
vanje zarežala tema prepada...?“*

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora DSPB
Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora
Tabor izdaja konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila
Za lastništvo odgovarja lic. Ivan Korošec

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.
Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina
Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación, armado e impresión:
Talleres Gráficos VILKO S. R. L., Estados Unidos 425
C1101AAI Buenos Aires, Argentina, Tel. 4362-7215/4307-1044
Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

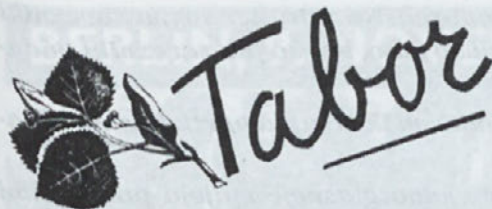
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev

Dopise, članke, naročila in nakazila pošiljajte na naslov:
Ivan Korošec,
A. Lanz (C. 24) 4391
1884 Berazategui
Pcia. Buenos Aires, Argentina
Tel./Fax: +54-11-4258-8952

POVERJENIK GLASILA TABOR V ZAMEJSTVU:

Vinko Levstik
Euro Diplomat hotel
Corso Italia 63
34170 GORIZIA - ITALIA

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

Julio-Agosto 2000 • Buenos Aires • Julij-Avgust 2000

14 dni je bilo 55 let

Še veš, tiste pomladi 1942, ko so sovjetske borde z vsemi internacionalnimi bandami zasedale našo deželo, smo se umikali pred njimi k Anglo-Amerikancem-našim prijateljem.

„Čez 14 dni se vrnemo“, smo se poslavljali od tistih naših dragih, ki niso mogli na pot.

Z novim orožjem, v novem napadu na nasilnika Slovenije, bomo s pomočjo naših prijateljev osvobodili deželo novega okupatorja. Saj je logično, da demokrati svobode-Anglo-Amerikanci ne bodo dopustili Slovenije v sovjetski sužnosti! Vsem nam je bilo tedaj jasno in naravno.

Pa se je zgodilo nenaravno in nič ni bilo jasnega. Angleži so nas sprejeli - ne kot prijatelje, kot ujetnike! Njihovi prijatelji so bili komunisti! Kako, da tega nismo vedeli -? Saj so si bili vendar zavezniki z ramo ob rami s komunisti!

Verjeli smo v obljube dobrih zvez. Zveze pa so bile le tihe in glasne želje!

Nismo dobili ne azila, ne novega orožja, še lastnega smo oddali - - bili smo - ujetniki zahodne demokracije oženjene s krvavim komunizmom!

Tedaj za nas ni bilo človečanskih pravic, ne za vojsko ne za civile.

In - čez 14 dni smo se res vrnili - ne, vrnili so nas, naši "prijatelji"v partizanske klavnice!

In „zmagovalci“ so ponoreli. Ne zato, ker so jim zavezniki podarili zmago, ponoreli so zato, ker so jim zavezniki podarili nas!

55 let pozneje. Doma mučeniška trupla partizanskih krvavih orgij prst postajajo.

Brezna, rovi in jame vedno glasneje vpijejo po obsodbi komunističnega holokavsta.

Krvava zvezda „zmagovalcev“ se je potopila v lastno kri. Črv časa razjeda partizanske prestole.

Njihova barka, ki je zrastle v Titanik je resno zadela v ledeno goro, slovenske potrpežljivosti. Na vse načine mašijo vdor svobodnih voda.

Prišel je njih čas - Partizanski „Titanik“ gre na dno in ni ga Tita, ki bi ga rešil potopa! Dvanajstkrat daljša je bila komunistična okupacija, daljša od nacistične, vendar tudi tej je bil določen konec. Mnogi trpeči ga niso dočakali, morda pa so ga prav ti izprosili pri Bogu. Hvala njim in Bogu.

„Tovariši, nič nas ne sme presenetiti!“

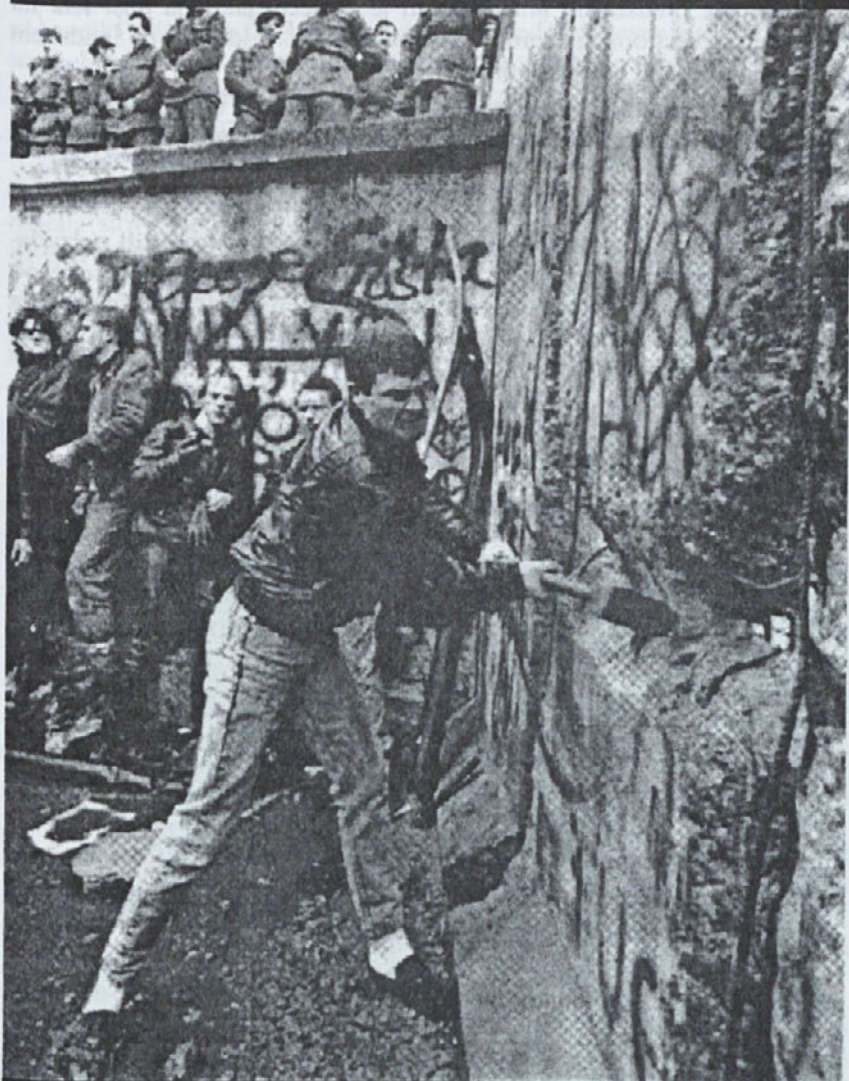
„Titanik je nepotopljiv!“ so bile fraze tedanjih vsemogočnejšev.

Moja stara mama pa so večkrat dejali: Božji mlini meljejo počasi, pa gvišn“.

Urednik

*Ne iščimo vso rešitev
v parlamentu,
ko so med nami osebe,
ki same večkrat ne vedo, kje so!*

BERLIN, 9. NOVEMBER, 1989

Svobodni sveta rušijo zid komunistične sramote, ki je pol stoletja zakrival njihove zločine in suženjstvo!

Memorandum

Slovenski predsednik Milan Kučan je koncem januarja tega leta na zasedanju Mednarodnega Foruma o Holokavstu v Stockholmu na Švedskem med drugim izjavil tudi naslednje:

"V smislu mednarodnih pogodb sklenjenih po vojni je demokratska Evropa poskušala popraviti krivice fašističnega in nacističnega terorja".

Kučan je to ugotovitev navezal na Slovenijo in potem nadaljeval:

"Zato Slovenija zavrača zahteve, ki bi se v okviru njenih prizadevanj za članstvo v Evropski zvezi lahko tolmačile kot zahteve po odpravi odločitev in dejanj s katerimi je slovenska država kaznovala okupatorjeve zločince in vse, ki so z njimi sodelovali v zločinih nad slovenskim narodom."

Te njegove izjave se nanašajo na čas po drugi svetovni vojni, ko so partizani v dneh maja, junija, julija in avgusta 1945 pokončali okrog 15.000 pripadnikov Slovenskega Domobranstva in civilistov.

Ti ljudje so zaprosili za politično zatočišče pri britanskih četah v Avstriji in to jim je bilo obljubljeno. Čeprav niso nikdar delovali zunaj t. i. Ljubljanske pokrajine in v večini ne daleč od svojih vasi, jim je bila ta pravica zanikana in Angleži so jih pod pretvezo, da jih bodo preselili v Italijo izročili titovim komunistom-partizanom, kateri so jih po mučenjih pomorili po raznih krajih Slovenije.

Slovenski predsednik Kučan, ki je bil tudi zadnji predsednik Centralnega komiteja slovenske komunistične partije, je sam priznal, da je bil ta pokol zločinsko dejanje in se je skušal zanj celo opravičiti, ko je leta 1992 prisostvoval spravi svečanosti v Kočevskem Rogu. Lani pa je v Teharjah položil venec pred spomenikom tem žrtvam.

Toda v svoji izjavi v Stockholmu je pozabil, da je Potsdamska konferenca v avgustu 1945 samo postavilo vodilno načelo zavezniške politike, da morajo vsi nacistični voditelji in funkcionarji ter vsi, ki so obdolženi vojnih zločinov, priti pred sodišče.

Kučan je v Stockholmu nakazal, da Slovenija tudi za ceno članstva v Evropski zvezi ni pripravljena spremeniti svojega stališča, da je bila akcija vlade leta 1945 upravičena.

To izjavo opira na trditev, da je DEMOKRATIČNA Evropa takrat skušala popraviti krivice fašističnega in nacističnega terorja

Pokol v Sloveniji je bil NEDEMOKRATIČNO dejanje totalitarnega

komunističnega režima proti ljudem, ki so se uprli uvedbi komunistične diktature v svoji domovini.

Dejansko je bil masaker izpeljan hitro prav zato, ker so se komunistični oblastniki bali, da bi jim kakršenkoli mednarodni dogovor preprečil, da bi se znebili politične opozicije, pa tudi, ker bi kazenski proces proti opoziciji v navzočnosti mednarodnih opazovalcev, z lahkoto potrdil, da ni zakrivila nobenih vojnih zločinov.

Mi si želimo, da bi bila Slovenija vključena v Evropsko zvezo in v NATO. Slovenija je del zahodne Evrope. Kot članica Evropske zveze in NATA bi se morala slovenska vlada ravnati po načelih resnične demokracije ne pa zavijati s trditvami in definicijami kaj je "prava" demokracija.

Vztrajamo, da mora vsaka slovenska vlada priznati preteklost svojih predhodnic in - kot se je izrazil predsednik Kučan - popraviti krivice, ki jih je komunistični teror zagrešil nad slovenskim narodom.

Tabor ZDSPB:

U.S.A.

Kanada

Argentina

Evropa

**„...zato Slovenija zavrača zahteve po odpravi odločitev...“
s katerimi smo komunisti pomorili desetisoče nedolžnih Slovencev**

SONET

*Glas bolne grude udarja mi v uho
In jaz nad njo razpenjam roke svoje,
Da strgal bi trpljenja ji ovoje.
"Prevež, preveč," zavpila je v nebo.*

*Nasilni smrti izročena kri -
Za možem žena, brat za bratom joka...
Kje mati je, da detetu da soka?! -
Vseh teb več ni. Od njih so le kosti,*

*lobanje bele in krvavi venci,
ki glasno govorijo: "To so mučenci."
Še vedno novi rastejo grobovi,*

*v katerih naši vrli spe sinovi.
O, domovina, ti si mučenica!
Ulivajo se solze mi na lica...*

Domobranci, kje trohnite?

*Domobranci,, kje trohnite,
kje počiva vam telo?
Vašega ne najdedm groba,
da zrabljala bi zemljo.*

*Veš Ivanka,
zemlja naša nam ni težka,
saj jo trava nam rablja,
grob z zelenjem je preraščen,
da nikjer se ne pozna.*

*Travo v soncu ziblje veter,
dež zaliva jo skrbno,
drobni ptiček poje pesmi
vsak dan znova nam v slovo.*

Nestrohnjeni spomin

*Bliža se spomina čas
na tisti grozni maj,
ko odšli so z domovino v srcu
ni jih več nazaj.*

*V breznih, jamah zdaj trohnijo,
nihče pokoj jim ne dramí.
V temi groba niso sami
vendar rane še skelijo.*

*Daleč tam v neznanem kraju
grob je njihov zapuščen,
le spomin naš nestrohnjeni
jim v grob je položen.*

Gorenjsko domobranstvo

Na Vetrinjskem polju se je SNV uredila v bataljone, polke in divizije. IV. polk je bil znan v Vetrinju kot Gorenjski polk, ker so bili v njem pretežno Gorenjci, pa tudi Draveljčani, Dobrovčani in Šentjoščani. Adjutant je bil Ernest Hirschegger, intendant Andrej Pučko, blagajnik Jože Bizjak. Poveljnik 1. bataljona je bil Milko Pirih, poveljniki čet pa Janko Habič, Franc Rigler, Vinko Novak in Jože V. V 2. bataljonu je bil poveljnik Silvo Knuplež, poveljniki čet pa so bili Dane Hribar, Jakob Remec in Matija Kepić.

V Vetrinju so naredili seznam vojakov SNV v treh izvodih. En izvod je

Z uspehom se vrača patrulja domobrancev postojanke Sopotnica

(Foto Janez Gorenja)

odnesla vsaka enota s seboj, en izvod je bil zapečaten in poslan 24. maja s komoro nazaj v Slovenijo, tretji izvod pa je dal polkovnik Mirko Bitenc 31. maja 1945 zažgati.

Na Vetrinjskem polju so se razporedili v vojaško in civilno taborišče. Vojaki so bili kmalu obveščeni, da bodo odšli v Italijo.

24. maja je odšel prvi transport, 28. maja so bili vrnjeni domobranci z gorenjskih postojank. Odpeljali so jih do Škofje Loke, nato pa naprej v Šentvid v Škofove zavode. Po 5. avgustu so jih precej naložili na tovornjake in odpeljali neznano kam.

Junija 1945 so zastopniki posameznih občin iz taborišča v Vetrinju poslali dokument predsedstvu kraljeve angleške vlade v London, v katerem prosijo za pomoč vojakom, ki so bili zaprti v zaporih v Ljubljani in Škofji Loki

Domobrantsko poveljstvo v taborišču v Vetrinju dolgo ni verjelo, da vozijo vojake nazaj v Slovenijo. Ko se je vrnil dr. Janez Janež je domobrantski štab le verjel. 2. junija so angleži sporočili, da so transporti ustavljeni. 3. junija se je prostovoljno vrnilo še 200 beguncev. Naslednji dan pa je prišel v taborišče feldmaršal Harold Alexander.

Konec junija 1945 je bilo taborišče razpuščeno. Begunce so preselili v Peggez-Lienz, Spittal ob Dravi, Šentvid ob Glini in Liechtenstein pri Judenburgu. Begunci se niso hoteli odseliti, saj so se bali, da bodo tudi njih odpeljali v Slovenijo.

Konec maja 1947 so se odprla vrata v svet. Najprej so iz taborišč potovali v Južno Ameriko, Čile, Brasil, Venezuelo in Argentino, nato tudi v ZDA. Od 1. decembra 1945 je bilo zopet možno dopisovanje z Jugoslavijo. Veliko beguncev, ki se niso odločili za pot preko morja, se je od leta 1946 začelo vračati domov. Večina jih ni bila kaznovanih, nekaterim so vrnili tudi zaplenjena posestva..

Na gorenjskem so se poleti 1945 pojavljale različne domobrantske skupine. Enote narodne zaščite pa so opazile domobrante tudi v Tuhinjski dolini, Poljanski dolini in pri Trziču. Agitacije za kralja in zaveznike so se polegale, ko je prebivalstvo izvedelo, da so Angleži izročili partizanom domobrante s Koroške. Avgusta 1946 je bilo več skupin na Blegošu, Pokljuki in Mežakli.

Na Koroško se je umaknilo okoli 1000 gorenjskih domobrancev.

Največ je bilo vrnjenih s postojank Cerklje, 25%, Domžale 25%, Škofja Loka okoli 30%, Lučine 31% in iz Udarne čete.

8. avgusta 1945 so po amnestiji izpustili nekaj domobrancev. Več jih ni prišlo domov, saj so po vaseh krožile skupine, ki so lovile in pobijale izpuščene domobrance. Taki so bili tudi primeri pri Vodiškem gozdu.

O ljudeh, ki so odšli na Koroško so odbori OF pisali sezname in odborniki so podajali mnenja in najbrž je bilo prav od teh ljudi odvisno ali bo dotični domobranec preživel ali ne.

Ocenjujem, po pregledu rojstnih matičnih knjig, dela na terenu in dopolnjevanju seznamov z objavami v časopisju, da je bilo pobitih gorenjskih domobrancev do 800. Na seznamu imam 586 imen mož, ki so bili pobiti po vojni, za 300 mož pa se podatki v matičnih knjigah ujemajo, vendar ne morem ugotoviti ali so ti možje preživeli ali ne.

Od domobranskih poveljnikov postojank jih je le nekaj preživelo, predvsem tisti, ki se niso vrnili s svojimi možmi v Slovenijo.

Oddih na Šmarni gori, aprila 1945

(Foto Janez Gorenja)

Slavko Krek je bil po vojni leta 1947 aretiren in obsojen na dosmrtno ječo s prisilnim delom in trajno izgubo državljanских pravic, v šestdesetih letih pa je bil izpuščen.

Poveljnik postojanke Črni vrh je moral na čelu kolone, ki se je pomikala proti škofleloškemu gradu, nesti zastavo. Že prvo noč je izginil iz sobe.

Cerkljanski poveljnik je bil leta 1946 obsojen na 20 let zapora, pozneje pa je bila obsodba spremenjena v smrtno kazen. Smledniški poveljnik je bil izločen iz transporta že v Podrožci, brezjanskega poveljnika so na Jesenicah odpeljali z vlaka, vodiški poveljnik je bil zaprt v Kamniku, ob koncu vojne ni bežal. Bil je likvidiran. Poveljnik sopotniške postojanke ni preživel.

Večjemu številu domobrancev in njihovim družinam so po vojni zaplenili premoženje ali pa delež, ki je pripadal pobeglemu domobrancu. Večinoma je odvzemu državljanstva sledil odvzem premoženja. To je prevzel Krajevni urad za narodno imovino KUNI, posest pa so po navadi dali v upravljanje domačim.

Po vojni je bilo veliko domobrancev in njihovih sorodnikov še večkrat aretiranih, plenili so jim živino in jih uporabljali pri delovnih akcijah. Nad 50 gorenjskih domobrancev se je ob koncu vojne znašlo v ljubljanskih zaporih, dva sta bila pozneje razglašena za mrtva, pri vseh pa je bilo v zaporniških knjigah pripis, da so bili poslani na prisilno delo.

Skupine vaščanov izpod krvavških vasi so aretirali in jih obtožili pomoči pri organiziranju pobegov v tujino, sodelovanja z bando, ilegalnega prestopanja meje, skrivanja nemških vojaških ujetnikov, protinarodnega delovanja in ilegalnih zvez.

Zaradi medvojnega sodelovanja z domobranci tudi večkrat ni bilo službe zanje.

Leta 1947 je nekdanji župan Vodic poslal pisatelju Francu Saleškemu Finžgarju prepise prošenj šestnajstih vaščanov iz Vodic, ki so spraševali po sorodnikoh. Pisatelj ga je obvestil, da so mu iz odbora za prošnje in pritožbe sporočili, da mu bodo poslali akte v pregled. To je bilo objavljeno v časopisu in ljudje so drli k njemu. Šel je do Kidriča in Vidmarja, a sta mu odgovorila kar je v razgovoru že povedal županu (nekdanji župan piše: "V razgovoru ste me nekaj potolažili, češ, da so nekdanji domobranci, ki so izginili brez sledu iz Šentvida nad Ljubljano in Teharjev pri Celju, junija in tekom julija 1945 na delu v južnih krajih države.")

Sorodniki domobrancev so na organe oblasti naslavljali pisma in prošnje ter poizvedovali kje naj bi bili njihovi najbližji. Večina jih še sedaj ne ve kje ležijo njihovi sorodniki.

Streznitev je nujna

Tam, kjer ljudstvo umolkne in politika govori, demokracije, svobode in pravne države ni. Vse to se danes dogaja Slovincem, če pravico išče, je ne najde, če usta odpre, se na cesti znajde. Slovenec živi v stiski, obupu in razočaranju, ker izhoda ne vidi, si jemlje življenje. Udbomafija Slovenijo razprodaja (Elan, Zlatorog, Tobačna tovarna, Papirnice Vevče, Količevo, Videm Krško, Kanal A) Slovenec pa novopečenemu slovenskemu bogatinu in tujcu hlapec postaja.

Kaj je s Slovenijo in Slovenci danes narobe? Narobe je to, da Slovenijo še kar naprej vodijo nekdanji komunisti, ki Slovence kot novopečeni kapitalisti zavajajo in prodajajo tujcem. Slovenijo preplavljajo rdeče fekalije, ki zaudarjajo po boljševiški preteklosti in lažni sedanjosti. Danes se v Sloveniji bogati mastijo, revni postijo, Svobodni sindikati pa bogatim štango držijo in z njimi vred udobno živijo. Komunist M. Kučan predsednikuje samo enoumnim Slovincem, jih obiskuje, z njimi poskakuje, jih odlikuje in svoj klan vzdržuje. Uspelo mu je Slovence, sosede, družine spreti in vse skupaj spraviti pod nadzor udbomafijskih hlapčkov.

Spominjam se govorov pokojnega I.Krambergerja, ko je ljudem govoril, da ima vsaka palica dva konca, da kadar bo začela udarjati lačna po sistemu, da bo za tistega zlo. Slovenci, prestanimo biti hlapci raznim domačim in tujim sladkobesednim govorcem, njihovim lažem, prevaram, predvolilnim obljubam. Odrecimo se njihovemu papriciranemu golažu, ki ga bodo kuhali z denarjem naših žuljev. Pred nami so volitve zdaj in tu je naša moč, da se enkrat za vselej znebimo Kučanovega klana, ki nam že desetletja omejuje svobodomiselnost, tepta pravice drugače mislečih ljudi (A. Drobniča, J. Janše, mag.M. Deisingerja, Ž. Petana), v tranziciji pa dovoljuje stečaje podjetij in s tem jemlje delavcem pravico do dela in človeku dostojnega življenja.

Slovenci, ne dovolimo, da v komunistični Rusiji na volitvah zmagaue demokracija, v demokratični Sloveniji pa Kučanova komunisti! Nikomur ne dovolimo Slovenije razprodajati in ne internacionalizirati, kajti kar je enkrat prodano, je za vedno izgubljeno! Slovenci, rešimo Slovenijo, ker se še marsikaj rešiti da!

„Slovenija v borbi za svobodo v dobi okupacije”

Iz arhiva SLS (nadaljevanje)

A -Ilegala v „Vaških stražah”.

Ilegalne vojaške organizacije: Slovenska legija, Sokolska legija in Narodna legija, ki so ob nastanku Vaških straž že delovale, nastajanja Vaških straž niso mogle preprečiti. Ker pa je bil cilj legij v danem trenutku zavezniški armadi nuditi v pomoč vso slovensko oboroženo silo, so legije začele tudi moštvo Vaških straž ilegalno organizirati in povezovati.

To se je zgodilo na naslednji način:

V času nastajanja Vaških straž je v Sloveniji obstajala že Komanda Jugoslovanske vojske za Slovenijo, postavljena od draža Mihajlovica, ki je bil takrat vojni minister in od vseh zaveznikov priznani jugoslovanski vladi. Vse tri legije so že poprej tej komandi stavile na razpolago svoje sile. Sporazumno z legijami je Komanda Slovenije (KS) vključila v svojo armado tudi v legijah ilegalno organizirane člane Vaških straž. Za to moštvo je Komanda Slovenije postavila posebno ilegalno poveljstvo. Za poveljnika je bil postavljen generalštabni podpolkovnik Ernest Peterlin, ki ga je v tem svojstvu potrdil naknadno tudi general Mihajlovic.

Tudi junija 1943, ko je bil od Slovenske zaveze (vrhovno ilegalno politično vodstvo, v katerem so bile zastopane vse stranke razen komunistov) sporazumno z Mihajlovičevim delegatom postavljen „Vojni svet za Slovenijo”, se stanje ni spremenilo. Vojni svet (polkovnik Vauhnik, polkovnik Prezelj, kapetan vojne ladje Klinar, generalštabni podpolkovnik Ernest Peterlin, major Novak Karel) je postavil poseben štab pri ilegalnem poveljstvu Vaških straž, ki je to moštvo ilegalno formiral v bataljone in polke ter izdelal točen organizacijski načrt za to moštvo, ki naj se priključi ostali armadi, katera naj bi šla na pomoč zaveznikom ob izkrcanju pri Trstu ali Sušaku. To moštvo Vaških straž, ki je bilo zapriseženo ilegalnemu poveljstvu, je vztrajalo na svojih mestih kljub težavam od strani okupatorja ter obrekovanju in napadom od strani partizanov, v svesti, da vrši važno nalogo v korist zahodnim zaveznikom.

Tudi general Mihajlovic, ki je bil tedaj od vseh zaveznikov priznan kot vrhovni komandant jugoslovanske vojske, je to stališče odobril in s tem še

bolj potrdil moštvo, da jih zapadni zavezniki smatrajo za svoje zaveznike.

Pri ilegalnem delu v Vaških stražah je posebno intenzivno delovala Slovenska legija. Izdajala je za vaške straže dva vodilna ilegalna lista: „Junaki“ kot propagandno-organizacijski list ter „Navodila“ kot vojaško-tehnični list, rezervat za legijske poveljnike v VS, ki ga je urejeval podpolkovnik Peterlin. Razen teh dveh centralnih listov so lokalni eksponenti SL izdajali, razmnoževali in širili krajevno ilegalno propagandno literaturo za posamezne kraje. Člani vodstva SL, posebno propagandisti, so s ponarejenimi listinami obiskovali posamezne VS ter vršili ustno propagando v smislu programa JV in legij.

Da bi bile vse VS resnično in brezizjemno usmerjene v jugoslovanskem in zahodno-zavezniškem duhu, so legije pozneje pošiljale v nastajajoče VS za poveljnike svoje oficirje.

V okviru SL je vojaška komanda JV za Slovenijo organizirala podčastniške tečaje, ki so jih vodili aktivni častniki. Absolvente teh tečajev je Komanda Slovenije poslala v VS deloma kot samostojne poveljnike deloma kot

**Kočevski borci na ljubljanskem gradu po pogrebu padlih
Kočevskih soborcev**

vodnike radi interesov JV.

Če v kakšni VS ni bilo sposobnega poveljnika in legijam ni uspelo da bi ji vrinile svojega človeka, so poslali v bližino take VS svoje častnike, ki so ilegalno živeli v civilu, tam delali po nalogah legij in čakali, da v danem trenutku prevzamejo poveljstvo edinic in jih pripeljejo v določeni bataljon ali polk.

Z Vaškimi stražami se je odprl legijam zopet močan vir za pridobivanje orožja in municije, ki so ga legije zbirale v skrivnih skladiščih, da bi mogle oborožiti svoje članstvo in vse ljudi za trenutek, ko bi slovenski narod lahko tudi dejansko stopil na stran zaveznikov in se boril proti skupnemu sovražniku - okupatorju.

Po padcu Mussolinija v Italiji je bilo vsak čas pričakovati zloma Italije. Ilegalno delo v VS se je še bolj intenziviralo. Vsi načrti so bili do podrobnosti izdelani in vsi ilegalni poveljniki edinic so imeli v zaprtih kuvertah od ilegalnega poveljstva točna navodila za preformiranje Vaških straž v redno vojsko, za mobilizacijo civilnih obveznikov in oborožitev kakor tudi direktivo za pohod. Tik pred zlomom Italije so dobili ti poveljniki navodilo, da naj oddelki, ki se bodo formirali z moštvom Vaških straž (skupno preko 800 mož) ne napadajo partizanov (tedaj ca. 2.000 mož) ampak naj gredo skupaj z njimi v borbo proti okupatorju, le vsak napad naj energično odbijejo.

Ob zlomu Italije sta se na ozemlju Ljubljanske pokrajine poleg navedene štveila Vaških straž in partizanstva nahajali še dve italijanski diviziji, ena s sedežem v Novem mestu, druga v Kočevju in več posebnih oddelkov italijanske vojske. Ob zlomu Italije so se zdužili Italijani in partizani, ki pa niso šli, četudi se je to splošno pričakovalo, v borbo proti novemu okupatorju - Nemcu, ampak v borbo proti članom Vaških straž, ki so bili v premikanju v svrhu formiranja rednih vojaških oddelkov. Obe italijanski diviziji sta se stavili na razpolago partizanom in jim dale težko orožje (tanke, artilerijo) obeh divizij. Bojna moč partizanov je tako v trenutku silno zrastle ter postala celo večja od bojne moči Vaških straž, zlasti še, ker so bile te oborožene le z lahkim orožjem.

Poleg tega je partizanska komanda takoj nasilno mobilizirala in oborožila prebivalstvo, kolikor ga je dosegla ter vso to silo pognala v borbo proti Vaškim stražam. Posledica tega je bila, da je bilo moštvo Vaških straž deloma pobito, deloma razkropljeno, deloma prisiljeno k umiku. Pri umiku so bile primorane zateči se na ozemlje Ljubljane in neposredne okolice, katero so že zasedli Nemci.

Nemci so Vaške straže razorožili, jih deloma zaprli, deloma razpršili. S

tem je delovanje Vaških straž kot posebna formacija prenehalo.

Načrt ilegalnega vodstva Vaških straž torej ni uspel iz dveh razlogov:

1. Italijanska armada je ob zlomu Italije prestopila na stran partizanov,
2. Pričakovanega in napovedanega izkrcanja zavezniških armad na sektorju reka-Sušak-Tržič (Monfalcone) ni bilo.

B. - Domobranstvo

a) Ustanovitev

Nemci so okupirali samo Ljubljano ter prometne zveze med Ljubljano in Trstom. Ves drugi del Ljubljanske pokrajine, celo ves južni del neposredne ljubljanske okolice, so prepustili partizanom, da so na tem ozemlju ustanavljali rdeče republike, in to s pomočjo Italijanov.

Pred komunistično-italijanskim terorjem in zlasti pred partizansko mobilizacijo je pribežalo iz pokrajine v Ljubljano preko 10 tisoč beguncev, mož, žena in otrok, ki so pustili svoje domove in vse, da so si rešili le golo življenje. V Ljubljano se je zateklo tudi mnogo posameznih oddelkov in članov razpršenih Vaških straž.

V Ljubljano so začela prihajati poročila o grozodejstvih in množičnih pokoljih, ki so jih slovenski partizani s pomočjo italijanskih komunistov vršili nad slovenskim ljudstvom. Tako je bilo samo v kočevskem okraju v par dneh ubitih preko 700 civilistov.

Preprečiti to klanje in rešiti prebivalstvo pokrajine za vsako ceno pred komunističnim terorjem, je postala parola tako med begunci kakor tudi med ljudstvom v pokrajini. Zopet je vzklikla misel samoobrambe. To zlasti zaradi tega, ker Nemci niso pokazali nobene volje vzpostaviti red.

Posamezniki od beguncev so zahtevali od nemških oblasti, da dovolijo ljudstvu, da vpostavi red samo.

Ker so Nemci imeli na tem ozemlju le šibke edinice, so končno res dopustili samoobrambo, pristali so tudi na to, da samoobrambene edinice vodi slovensko vrhovno poveljstvo in da bodo te čete nastopale le na slovenskem ozemlju in le v obrambo naroda proti komunističnemu nasilju.

Tako je prišlo do ustanovitve „Slovenskega domobranstva“(SD), ki ima svojo osnovo v naravnem pravu: „Self - defence is the most sacred right of a menaced person with no one to protect him. Besides this, the Haag convention

Established the right to the occupied country to have its own police forces and gendarmerie, to maintain internal order, with police forces the

occupier must admit, recognise and support like the indigenous administrative organism in general." See Oppenheim „Law Quarterly Review," 1917, p. 363.)

V nekaj mesecih je bilo novo domobranstvo številnejše nego so bile nekdaj Vaške straže. Množice mož in fantov so pritekale iz vse Dolenjske, zlasti iz krajev, kjer so gospodovali komunisti.

Ilegalne organizacije so pozneje razvoj domobranstva podprle. Razlogi za to so bili:

1. Domobranci so se borili proti strahotnemu nasilju komunističnih partizanov, kateri so smatrali za svojega prvega sovražnika mesto nemškega okupatorja zahodne zaveznike.
2. Slovensko moštvo bi prišlo s pomočjo organizacije domobranstva zopet do orožja, s katerim bi na dano povelje nastopilo skupno z zavezniki proti nacistom.
3. Z vstopom slovenskih fantov in mož v domobranstvo je bila Nemcem odvzeta možnost, da jih odpeljejo na prisilno delo ali mobilizirajo v

Vod 39. čete Meničanovega bataljona po uspešnem porazu partizanov dolenjskega odreda v vasi Klanec - Sv. Križ, Litija

nemško vojsko, s čemer bi direktno podpirali nacizem in delovali proti zaveznikom. (Vodstvo SLS je pozabilo, da j e imelo domobranstvo vrhovnega poveljnika in domobranski štab. Opomba ured.)

b) Ilegala v domobranstvu

Ko se je po nujnem razvoju stvari zaradi obrambe narodnega življenja in premoženja pred ojačenim partizanstvom začelo ponovno zbiranje odpora v domobranskih edinicah, so vodstva legij v nastajajočem domobranstvu začela razpredati svoje organizacijske mreže, da bi vzdrževale v njem že itak močno protinacistično in zahodno-zavezniško miselnost. Na večino vodstvenih mest posameznih edinic se je posrečilo spraviti legijske častnike, edinice povezati med seboj in z legijskimi vodstvi ter skupaj z aktivnimi častniki, ki jih je ilegalna Komanda Slovenije poslala v domobranstvo, ustanoviti ilegalno domobransko komando. To delo je bilo olajšano tudi radi tega, ker so bili v štabu domobranstva samo taki častniki, ki so že pod italijansko okupacijo delovali v ilegalnih protifašističnih organizacijah ter v ilegalnem poveljstvu JV in legij (podpolk. Krener, ilegalna komanda mesta Ljubljane, podpolkovnik Peterlin, komandant vodstva VS in podpolkovnik Vizjak).

Major Bitenc Mirko, ki je bil od 11. oktobra 1943 dalje komandant Slovenske legije, pa je imel s častniki SL v Slovenskem domobranstvu redne tajne sestanke, na katerih so dobivali navodila za ilegalno delo in propagando ter propagandni material.

Na ta način se je članom legij in aktivnim častnikom JV posrečilo že v nekaj mesecih v vsem domobranstvu izvesti ilegalno organizacijsko mrežo.

Da bi se ustvarila možnost, domobranstvo v določenem trenutku prepeljati v redno jugoslovansko vojsko, je bilo že tedaj misliti na ustanovitev malih odredov kot jeder za bodočo redno jugoslovansko vojsko. Po direktivah generala Mihajlovica, ki je bil tedaj že od zaveznikov priznani poveljnik jugoslovanske vojske, je to delo vršil tajni odbor, v katerem so bili: major Bitenc Mirko, aktivni major Glušič Andrej in major „Jurij“. Po načrtu je bilo ustanoviti Dolenjski, Gorenjski, Notrenjski in Soški odred ter ojačiti Štajerski odred. Ti odredi so bili ustanovljeni deloma iz moštva, ki še ni bilo v Slovenskem domobranstvu, deloma iz moštva, ki je iz domobranstva v te odrede dezertiralo, na Gorenjskem in Štajerskem pa tudi iz moštva, ki je dezertiralo iz nemške vojske.

Za ustanovitev teh odredov so domobranske edinice dale orožje in opremo. Oskrbele so nevarne prevoze tega materiala iz Ljubljane in v Ljubljano ter iz domobranskih postojank na položaje odredov.

Domobranci so prevzemali ranjence JV ter jih skrivaj vozili v Ljubljano, kjer je JV imela svojo ilegalno bolnico.

Vse potrebne prehode članov odredov JV v Ljubljano in iz Ljubljane preko zapornega pasu so omogočili člani legij v SD na zapornem pasu in v četah.

S posojanjem obleke, izdajanjem legitimacij in posebnih gesel so omogočili dovoz hrane za JV in ga deloma tudi sami vršili.

Obveščali so štab ilegalnih odredov o gibanju nemških enot ter jih varovali pred nemškimi napadi. Bi napadu na Dolenjski odred JV dne 27. februarja 1944 na Orlah, h kateremu so Nemci hoteli pritegniti SD, je dal načelnik štaba SD podpolkovnik Peterlin domobrancem povelje, da naj če pride do streljanja, streljajo v zrak. Domobranci so v tej akciji omogočili odredu umik.

Pri napadu Nemcev na Dolenjski odred, ki so ga vodili poročniki Maren Janez, Grum Janez in Saje Jožef, na Golem vrhu (961 m) pri Št. Joštu nad Vrhniko, so se Gorenjski domobranci uprli povelju nemškega častnika, da naj bi odred napadli in nanj streljali. Svoj odpor so utemeljili s tem, da se borijo samo proti komunizmu in proti nikomur drugemu. Nemci so spoznali, da to ni slučajnostni pojav, ampak izraz splošne miselnosti domobrancev. Zato poslej pri napadih na čete JV niso več skušali uporabljati SD. Vse take akcije so Nemci odslej izvrševali vedno sami, na primer: lov na štab JV na Dobrovi pri Ljubljani 16. oktobra 1944, ko so obkolili vso vas ter jo preiskali, lov na štab Gorenjskega odreda 20. oktobra 1944 na Toškem čelu, ko so poslali gori 6 avtomobiliv gestapovcev, ker so hoteli dobiti v roke komandanta Vzhodne Slovenije podpolkovnika Bitenca, obkolitev Notranjskega odreda januarja 1945 itd.

Domobranci so dajali zaščito in stanovanje ter nudili vso oskrbo našim ljudem, ki jih je Gestapo preganjala, tako zlasti vodstvom političnih vojaških ilegal: narodnemu poslancu in članu izvršilnega odbora SLS Milošu Staretu, narodnemu poslancu in članu izvršilnega odbora SLS Marku Kranjcu, narodnemu poslancu in članu izvršilnega odbora SLS dr. Šmajdu Albinu, narodnemu poslancu in članu izvršilnega odbora SLS Rudolfu Smersuju, poročniku v štabu poveljstva vzhodne Slovenije prof. Janezu Grumu. Itd.

Kakšen duh je vladal v domobranstvu in njegovih edinicah, dokazuje poleg drugega zaščita, katere je bil deležen član IS jugoslovanski podporočnik Jančič. Tega je domobranska posadka pri Sv. Urhu skrivala kot preoblečenega domobrancia v svoji sredi nad eno leto.

(nadaljevanje sledi)

Spomini legionarja

(Iz inž. Grumovega arhiva)

Prve dni meseca septembra 1942, sem se srečal z Joškotom, vračajoč se z Malih Poljan in stopila sva v gostilno „pod bojnikom“, kjer sva se dogovorila, kdaj bo prišel pome, da se pridružim borcem proti komunizmu.

Ijubezen do trpečega naroda in za njegovo svobodo, nas je organizirala v bojne vrste prostovoljnih Legijonarjev, ki smo bili pripravljeni se žrtvovati, samo da bo narod rešen rdečih nasilnikov in si ohranil vero in svobodo.

Joško me je poznal, da sem vnet borec za slovenske ideale, pride po mene še isti večer na dom in grem z njim, skoro brez slovesa, če tudi nevedoč, ali bom še kdaj pod rodno streho in pri svojih ali pa jih vidim zadnjikrat ta večer. Domovinska dolžnost je bila močnejša, kot rodbinska in vesel sem stopal v glubo noč, v nejasnost bodočnosti, v zavesti da s tem koristim narodu.

Pobod se je začel in vasi Zbure, do kamor me je Joško pripeljal na kolesu, nato smo krenili čez Šmarjeto, Belo Cerkev, Kronovo, Sv. Peter, Novo mesto, od tam na Gotno vas, Stopiče in prišli na Dovž. Tam smo ostali v šoli, kot na prvi postojanki..

Z Joškotom sva se ločila že v Stopičah, kateri je odšel s skupino proti Šentjernejski dolini. Ne dolgo za tem se je pričela ofenziva na Gorjance in naslednji dan sva se spet srečala z Joškom pri Sv. Miklavžu na vrhu Gorjancev, z vojaškim pozdravom: Zdravo brate. Njegova četa je odšla naprej v zasedo. Ofenziva se je ob nemški meji v Brezju-Bušeči vasi zaključila. Vračali smo se peš čez Šutno, Sv. Križ, Prekopo, Št. Jernej in Stroški boršt v Stopiče. Tamkaj smo imeli par dnevni počitek. Potem pa zopet na pobod in sicer v Belo Krajino, pod poveljstvom kapetana Iztoka. Ena močna skupina je ostala s stotnikom v vasi Vrčice nad Semičem, naša pa je odšla naprej v vas Vimolj. Tu smo ostali nekaj dni. Nekaj vojakov je ostalo s kapetanom Egrom v Semiču. Naš odred je odšel kmalu na par dnevni odmor nazaj v Stopiče. Nekega jutra n a vse zgodaj dobimo povelje „za spremanje“ z usvo vojno opremo, ne vedoč, kam sedaj krenemo. Povelje naprej, kolona po eden, prvi vod na patrole-predhodnice, levo in desno krilno patrole-pobočnico. Korakali smo preko Težke vode, Vinjo vas, Vrb in naprej Gorjance in Lužo, Hrast ter Subor. Tu je bilo nekaj

strelav iz partizanskih vrst. Kmalu smo nadaljevali svojo pot. Nekaj naših ljudi je ostalo na Suhorju, drugi smo šli dalje v Lokvice, Sv. Nedeljo in Radatovič. Ena četa ostane tam in ostali se podamo v Žužemberk s poročnikom Jarnovičem. Nekaj jih ostane na tej postojanki, drugi pa se vrnemo v Suhor, kjer utrdimo postojanko.

Partizanski napad na Suhor

27. novembra 1942 sta imela kapetan Iztok in pater Norbert lepa govora belokranjskemu ljudstvu v Dragumlji vasi. Pribajala so poročila domačinov, da se zbirajo in nameravajo udariti na nas kordunski partizani. Nismo verjeli govoricam, a bili smo uverjeni, da jih ni dosti teh banditov.

Ugotavljanje sovražnikovega položaja

Zvečer istega dne prijezdi Iztok na konju, s četo v dvojnem redu, kateri so prišli domov iz pohoda. Komaj je bila končana večerja in spravljali smo se k počitku. Jaz sem že zročil dežurno službo drugemu podoficirju in sem hotel zaspati, ko nas vržejo pokoncu strelj partizanskih strojnic, ki so napadali šolo, kjer je bil naš štab v I. Nadstropju s poveljnikom, kuratom in desetimi drugimi.. Tiste, ki so bili v pritličju so jih imeli takoj v rokah, ker je bilo izdajstvo v šoli. Sam nadučitelj je bil komunist in je imel skrite bandite že v poslopju pred našim prihodom. Stražar je videl raketo v znak napada od zunaj in istočasno se je vnel boj že v šoli, padli so naši stražarji in ostale so komunisti zajeli. Ujetnike so potem sodili in pobilli so jih enajst s kapetanom in kuratom vred. Ostale ujetnike so vzeli v svoje vrste-brigade, nekateri od tej so pozneje spet ušli in prišli k nam. Izmed 130 takratnih vojakov, se nas je takrat rešilo 40, ostali so bili mrtvi ali ujeti. Ker rdeči niso mogli priti do naših v šoli v prvo nadstropje, so šolo zažgali in tako primorali naše, da so poskakali ven in med nje, nakar so jih lahko prijeli. Komunistov je bilo okrog 6 brigad, a smo se bili z njimi do jutra. V župnišču smo se branili napadalcev pod poveljstvom por. Šabičem, upajoč na pomoč od drugih naših postojank, ki je pa ni bilo. Kapetan Iztok je skočivši iz nadstropja si polomil noge in zato se ni mogel več braniti (nakar so ga komunisti mučili in ubili). Med šolo in župniščem je bila cerkev, pred njo so imeli mitraljezko zasedo pa so se zajci takoj predali partizanom in nas s tem odrezali. Na povelje poročnika sem šel z desetimi fanti na pomoč štabu, a po silni premoči rdečih smo se vrnili samo trije nazaj. V župnišču smo se zadržali do jutra, ne da bi prej naredili izpad, upajoč na pomoč, potem pa smo bili zelo zredčeni le naredili izpad in se nas je nekaj živih rešilo. Ker se nismo hoteli predati banditom, so pripeljali v bližino Iztoka, ki je moral kričati k nam, da se prodamo. Zagotavljali so nam skupnost pri zajtrku, a mi smo vedeli kakšen zajterk nas čaka, mučenje in smrt, zato smo vztrajali pri borbi. Na moj nasvet, da poskusimo izpad, se je vdal tudi Šabič in izpalli smo šele ob 8 uri zjutraj, kar je bilo slabo ob dnevu bežati zato jih je še nekaj več padlo. Komunisti so polili z bencinom župnišče, z minami in topom napadli nas in ko j e že gorelo smo se vrgli med napadalce, ter skušali uiti. Okoren j e bil v prvem nastropju župnišča in ni mogel narediti izpada, zato se je predal s prošnjo, da reši svoje vojake. Njega so usmrtili, vojake pa odpeljali in precej jih je pozneje ušlo od partizanov. Šabič je z mano bežal in pa Pezdirc, ki pa je na potu padel zadet in ne vem če je bil takoj mrtev. Kot vodnik je bil dober borec. Obvestila sva vse

vojake in usak je raje tvegati življenje, kot pa se prodal. Zmanjkalo nam je municije, a prebili smo se skozi toče krogel le nekateri, ker so rdeči opazili našo namero in naperili vse strojnice proti vratom župnišča, da so naši fantje tam popadali, predno so mogli bežati in so zgoreli tudi ranjenci.

Midva s Šabičem sva pribežala v Semič in še 15 drugih, nekateri so prišli v Metliko, nekaj v Črnomelj in celo v Stopiče so pribežali.

Bila je res silna borba in poraz za naše, premajbno število na postojanki v takem položaju, brez pomoči v premoči sovražnik, glavni vzrok pa je bil izdajalec učitelj v šoli.

Doživljaji brata Žana

Bil je takrat na Suborju v vodu Janeza Okorna. Ujet tam in priča, kako so komunisti mučili Iztoka, patra Norberta in Okorna ter Kosanoviča (dva sta bila častnika in dva podčastnika).

Skušali smo narediti izpad in že prvi so bili redki, ki so ostali brez ran. Tako so nam zaprli pot begu in rdeči so nas obkolili. Pokradli so žrtvam orožje, obleko, čevlje in kar je kdo imel. Mrličje in ranjence so slekli do nagega, nas ujetnike pa pustili v spodnjem perilu. Te, ki so nas imeli ujete, so nas odpeljali na Popoviče, zvezane z vrmi in žico. Pretepali so nas in potem sodili. Omenjene štiri voditelje in še sedem fantov, ki so bili najboljši borci so bili mučeni in postreljeni ter vsi vrženi v en grob. Nas je bilo več nauzočih prič, ob smrti teh žrtev.

Pater Norbert je bil obešen za nogi navzdol s prebodenimi nogami na kavljih, nag in z nožem izrezan po telesu - pretepan in končno mu je komunistka prerezala žilo in pila njegovo kri. Še živega so vrgli v jamo z drugimi vred.

Brat Žan je dan pozneje z dvema drugima pobegnil od tam. Ta sta: Smrke in Robek. Vsi trije so bili brez oblek in čevljev, stepeni, zmrznjenih nog in ranjeni prišli v Vel. Sladnik. Pri ljudeh so dobili potrebno obleko in jesti, potem pa so jih odpeljali v kandijsko bolnico. Brat Žan je pozneje še bolj junaško se boril proti "osvoboditeljem", ko je videl njih satanska dela. Leta 1944 v avgustu je padel zadet v borbi v Zagradcu pri Žužemberku in bil pokopan v Stični. Iz več borb je zdrav odšel, bil je tudi v znani bitki v Kočevju in drugod, a smrt ga je le počakala na bojnem polju.

Vse je vihar razd'jal

Vladika knezoškof Anton B. Jeglič nam je leta 1938 v Celju na taboru slovenskih fantov preroško napovedal na slovenskem dve fronti: "Satan ima že svojo fronto pa tudi Kristus ima svojo in ta fronta ste vi možje in fantje!"

Zdi se mi, da je nadškof Jeglič tedaj mislil na fronto duha in idej. Komaj štiri leta za tem, pa se je njegova prerokba uresničila. Vstala je fronta nasilja, boj za oblast partije. Na drugi strani pa se ji je zoperstavila fronta v obrambo vere in življenja. Tedaj so pisali, da je bil to Jegličev "labodji spev" ali njegova oporoka. Nadškof Jeglič je v začetku julija 1938 umrl.

Mnogo let je vodil ljubljansko nadškofijo. Med prvo svetovno vojno in po njej je modro usmerjal svoje vernike. Njegovo najpomembnejše delo za narod so **Škofovi zavodi**, slovenska klasična gimnazija, ki bo kmalu obhajala 100 letnico. Tu so se vzgajali voditelji slovenskega naroda in upamo, da se bodo še za bodoče rodove. Prvi ravnatelj zavoda je bil svetniški škof **Gnidovec**, ki je tudi kandidat za blaženega. Jeglič pa si je s to gimnazijo nakopal tudi veliko sovražnikov, predvsem v liberalnem in komunističnem taboru.

Dobro je poznal razmere v Sloveniji.

Leta 1937 je prišel iz Moskve v Ljubljano Stalinov učenec Edvard Kardelj. Po navodilih kominterne je začel organizirati komunistične trojke. Komunisti so se vrinili v vso slovensko družbo: semenišče, učiteljišče, univerzo, gimnazije, med delavce in km ete, med uradnike in trgovce, med vojsko in policijo, med revne in bogate.

V tisto dobo spada tudi nastop Edvarda Kocbeka. On je zbral okoli sebe sodelavce: Breclja, Grafennaverja, Fajfarja, Miklavčiča, Finžgarja ter precej dijakov, ob reviji "Dejanja". Kocbek je sledil revolucionarju Kardelju. Ko je škof dr. Rožman svaril pred nastopajočim komunizmom, se je Kocbek odločno postavil proti Rožmanu ter začel s strupenim pisanjem proti Cerkvi.

V svojem fanatizmu, ustvariti neki "katoliški komunizem" se je slepo predal vodstvu KP in bil glavni propagandist partizanskega lista "Slovens-

ki poročevalec". Z "Dolomitsko izjavo" je dal žegen vsem komunističnim morijam.. Sodeloval je pri ustoličenju sovjetskega sistema v Sloveniji.

Splošno je znano, da so se komunisti utihotapili v razne urade okupacijske uprave tako pri Italijanih kot pri Nemcih in celo v Rupnikovo pisarno.

Mi, "Slovenski fantje" ali "Orli", na kar smo bili ponosni, smo poslušali glas vladike Jegliča, škofa Rožmana in papeža, kateri so nas učili, da je brezbožni komunizem največja nevarnost za vero in narod in, da s komunizmom ni sodelovanja.

Vedno vidnejše sta nastopali dve fronti: Katolicizem pod geslom: "Bog, narod, domovina", ter komunizem, svetovna revolucija pod geslom: "Proletarci vseh dežel, združite se!"

Komunisti so organizirali stavke in frontna zborovanja. Na enem teh zborovanj je bil ubit **Dolinar**

„...Oj, ti slovenski fantje...“

Po smrti kralja Aleksandra leta 1934 je Aleksandrova diktatura nekoliko popustila. Po Sloveniji smo organizirali prosvetna in verska zborovanja. Tako je bil mogočen Evharistični kongres, Mladinski dnevi, Mednarodni kongres Kristusa Kralja. Postavljali smo evharistične križe, ki so postali trn v peti komunistom, saj so jih mnogo podrli, posekali ali požgali. Posebno mogočen je bil v leti 1940 tabor Slovenske dijaške zveze v Kamniku. Udeležili so se ga tudi otroci slovenskih izseljencev v Vesfaliji. Na tem taboru je ob velikem kresu na Malem gradu duhovni voditelj slovenske dijaške zveze in poznejši mučenec duhovnik **dr. Lambert Erlich** kleče prosil Boga, naj varuje slovenski narod, kajti temni oblaki so se že zbirali nad Slovenijo.

Slovenija in vsa Evropa se je tresla pred Hitlerjem. 27. marca 1941 so Velešrbi v Beogradu s pomočjo Angležev organizirali vojaški puč. Angleži so tedaj po Churchillu sporočili svetu, da je "Jugoslavija našla svojo dušo". Seveda ni jim bilo mar koliko krvi bo teklo in koliko bo človeških žrtev v Jugoslaviji.

Ko je Jugoslavija podlegla Hitlerju, tudi s pomočjo komunističnih saboterjev, smo bili Slovenci pred veliko preizkušnjo, kaj, kdaj in kako ukreniti, da pomagamo narodu.

Tedaj so se sestali vsi politični voditelji v ilegalnem forumu "Slovenska zaveza", da bi našli najboljšo rešitev za narod. Komunisti se teh pogovorov niso hoteli udeležiti, kajti ni jim bilo mar naroda. Z rožami, pijačo in vzkliki "Heill" so sprejemali okupatorja. Ko pa je Hitler 22. junija 1941 napadel Sovjete so se komunisti prelevili iz "protiimperialistične fronte" v "osvobodilno fronto" in pozivali slovenske fante v boj za Sovjete: "Naglo puške smo zgrabili in odločno z doma šli, ko sovjetski so junaki, skupni boj oklicali." In "...čez gore polja, po celem svet doni, Slovenija sovjetska velika bodeš ti". Organizirali so partizanstvo. To so bile teroristične, oborožene skupine z nalogo, terorja nad vsemi, ki so zavračali komunizem in za izzivanje okupatorja. Šlo je za izvedbo revolucije in oblast partije.

Začeli so z umori uglednih Slovencev ter ugrabljanjem, mučenjem in smrtjo odločnih katoliških fantov. Vse po sovjetskih metodah, katere so dirigirali: Kardelj, Maček, Ribičič - stalinovi učenci. S prostovoljci, vaškimi pretepači, faliranimi študenti in ljudmi v težkem ekonomskem stanju, vse pa z oblubo skorajšnjega konca vojne in z visokimi nagradami so si lastili vso neomejeno oblast nad življenjem in smrtjo Slovencev, kar so množično izvajali. Med prisilno mobilizacijo so bili, ki so s partijo

simpatizirali in drugi, ki so komaj čakali na priložnost, da bi ušli.

Pred leti sem bral v Družini, da je nadškof Šuštar izjavil, da so bili pri partizanih večinoma verni in pošteni fantje. Jaz kaj takega ne bi trdil, saj sem bil med prisilnimi mobiliziranci. Pozneje se mi je posrečilo, da sem organiziral beg mali skupini.. Nikdar nismo smeli v cerkev, tudi če je bila blizu. Molil si le na skrivnem. Tudi Mikuža ni bilo nikoli v Gubčevi brigadi. Silili so nas na mitinge. Koliko popivanja, pretepanja in kletve ter nemoralnega obnašanja je bilo! Neprestano so bili hajke za skrivači in nasprotniki - "belo gardo" ter ropanja vsemogočega. Nikoli nismo iskali Nemcev. Vsa borba je bila le nezaščitenim Slovencem.

Če bi bili partizani verni in pošteni, kako da niso vedeli, kaj je učil škof Rožman in papež. Kaj niso vedeli kaj se je dogajalo v Španiji, kaj je bilo v Rusiji? Kaj niso vedeli za Kočevski proces?, za umore Mauserjeve in Kozinove družine, za umor Erlicha in Natlačena ter Pavčiča, Mravljeta, Kiklja, Župca? Težko verjamem, da niso vedeli, da jih vodijo zločinski brezbožni komunisti.

Ko je šla mera nasilja in pobijanja v obup so se zbrali mnogi moške in fantje i n organizirali oborožen odpor. Vstala je Nacionalna ilegala -

Prosvetni mladinski dan v Hrušici, 7. junija 1940

Štajerski bataljon, z namenom da brani narod in sebe pred okupatorjem in komunističnim nasiljem.

Škof Gregorij Rožman je v postnih govorih in v pastirskem pismu svaril in obsojal nasilje in umore. Prav tako pa je tudi obsojal nasilje okupatorjev: selitve, talci, ječe, taborišča.

Možje in fantje po vaseh so s pomočjo nekaterih političnih voditeljev dobili pri italijanskem okupatorju nekaj starega orožja in po haški konvenciji dovoljenja za obrambo in red. Uprli so se komunističnemu nasilju. Tako so nastale Vaške straže. Ob kapitulaciji italijanske vojske so vso Slovenijo zasedli Nemci. General Rupnik Leon je iz ostankov Vaških straž ustanovil domobransko vojsko. Cilj in način odpora je ostal isti: braniti vero, narod in domovino pred "tujo ideologijo"

Domobranske postojanke so vstale skoraj po vseh večjih krajih Dolenjske, Gorenjske, Primorske in Notranjske. Na ozemlju Slovenije pa so bile tudi manjše skupine slovenskih četnikov. Ti so bili posebno dobro organizirani na Štajerskem, kjer ni bilo domobranstva. Ni mogoče oceniti in opisati koliko gorja in škode so napravili italijanski in nemški vojaki, ki so zasledovali in preganjali partizane in pri tem zažigali cele vasi, streljali talce, ljudi pa odpeljali v zapore ali v taborišča. Narod je obstal in ljudstvo je v obupu prosilo: "Marija Pomagaj nam v vojskinem časi!"

Tako pridemo do dogodkov 3. maja 1945. Politični voditelji so sklicali v Ljubljani na Taboru Narodni odbor, kateri je odvzel poveljstvo nad domobranci generalu Rupniku, povišal nesposobnega podpolkovnika Krenerja v generala in ga imenoval poveljnika domobrancev - slovenske vojske. Čez nekaj dni pa je Narodni odbor ukazal domobrancem in civilnemu protikomunističnemu prebivalstvu naj se umakne na Koroško pred invazijo internacionalnih komunističnih hord..

Razumljivo je zakaj so bili komunisti proti Rupniku, toda zakaj je bil Narodni odbor proti Rupniku, mi je še danes uganka, ki si jo ne vem razložiti. In še marsikdo tudi ne.

Vodilni politiki so zatrjevali, kako izvrstno zvezo imajo pri Zaveznikih. Ali je dr. Kuhar, ki je po londonskem radiu pozival naj se domobranci priključijo partizanom, kdaj poskušal priti v Ljubljano, da bi se dogovarjal s Kardeljem? Ali je to storil dr. Krek? Ne, nista. Vemo pa kaj se je zgodilo z ministrom Snojem, ki se je upal priti v Slovenijo, v novo še hujšo okupacijo. Njegovo truplo gnije nekje v kraških jamah

Vedno so mi pred očmi dolge vrste domobrancev in protikomunis-

tičnih beguncev, ki so iskali zavetja na Koroškem.

Zdaj pridemo do Celovške zarote. Dogodke v zvezi s tem je zelo natančno raziskal Tolstoj. Meni pa se zdi, da bi bilo potrebno, da tudi poštene slovenski zgodovinarji kritično ocenijo in preiščejo ves proces.

Angleži potem, ko so zahtevali razorožitev domobrancev ter jim obljubili "azil" so jih zbrali na Vetrinjskem polju. Proti koncu maja pa z lažjo, da jih vozijo v Italijo hinavsko izročili titovim partizanom, kateri so jih po satanskih mučenjih zmetali v zapuščene rudnike, brezna in kraške jame

Kako bodo Zavezniki pred zgodovino opravičili to izdajo in morijo? Ali je res velikim državam vse dovoljeno pod farzo: "It is in national interest".

Za preostale civiliste, katere je rešil vračanja dr. Meršol, so nastala begunska taborišča na Koroškem, katera so se po nekaj letih praznila, ko so begunci odhajali v glavnem v prekomorske dežele.

Vse je vihar razdjal, a narod je le obstal. Ta narod, smo tudi mi, mi vsi, ki smo raztreseni po vsej zemeljski obli. Vsako leto se spominjamo,

Domobranska četa iz Starega Trga ob Kolpi na Orlovem vrhu

kjerkoli smo, naših pobitih soborcev. Tako smo jim obljubili! Obljubili smo jim tudi, da bomo enotni. Trudimo se, da bomo "skala na braniku"! Skupno in posamič pa prosimo in molimo, da bi Cerkev javno priznala mučeništvo naših pobitih soborcev.

Tudi domovina, ko bo zares svobodna in pravična, bo nas priznala, da smo se borili in umirali zanjo, za našo drago Slovenijo!

Sedaj, ko se je komunizem zrušil in se je njihov raj na zemlji razblinil, smo hiteli domovini na pomoč. Koliko prošenj na razne vlade smo poslali, da bi priznali samostojno državo Republiko Slovenijo! To nam je uspelo. Tudi težko prihranjen denar smo poslali a so ga politični voditelji uporabili za osebno rabo. To je bil prvi znak, da je doma še veliko narobe. Nekateri so se odločili, da se vrnejo v rodne kraje. Vemo, koliko težav so imeli, predno so se privadili. To je bilo razočaranje. Mnogo beguncev niso priznali za državljane rojstne domovine. Balkancem, ki živijo na slovenskem, so z zakonom podarili državljanstvo. Ne razumemo tudi izjave ljubljanskega nadškofa, ki zaradi sprave obtožuje mrtve kristjane - domobrance

Dejstvo je, da je bilo v domobranstvo poslanih nekaj partizanov, ki so na svojo roko brez dovoljenja nadrejenih delali sramoto domobranstvu.

Mnenja sem, da je že dovolj prošenj za spravo. Naj še Kučan prizna svoje grehe in grehe partije. Dokler tega ne bo, ni sprave. Parlament naj z zakonom vrne čast Rožmanu, N. Velikonju, Rupniku, Hacinu in domobrancem. Naj Kučan ukaže pokop ljubljanskega škofa Rožmana na ljubljansko pokopališče. Dokler ne popravijo krivic, vrnejo vse ukradenno, odpravijo privilegije ter obsodijo zločine in zločince, ni sprave!

Zdaj še besedo Slovencem v domovini. Draga Slovenija, vstan! Ljudje, ki dobro srcih mislite, zberite se, zdaj je čas, da izločite pijavke, ki se redijo na vaših žuljih že 55 let!

"Slovenec sem, tako je mati djala, ko me je dete pestovala". Te zavesti, tega ponosa, nam ne more vzeti nihče! Bodimo, ponosni, da smo Slovenci, ponosni na svoj jezik, ki je med najstarejšimi slovanskimi jeziki, ponosni na svojo zgodovino in kulturo. Bog ne daj, da bi se sramoval svojega rodu ali se potujčil. Kako lepo je o materinem jeziku govoril blaženi A.M. Slomšek: "Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo prejeli od svojih staršev. Sveta vera bodi nam luč, materin jezik pa ključ do omike." Torej, združimo brate vse, kar nas je sinov slovenske matere in začnimo vsi skupaj pisati nov, lepši list slovenske zgodovine!

Domobranci Tolminske in brezna

Zadnja leta, ko je Slovenija postala samostojna država se skuša slovensko zgodovino pisati, posebno še tisto, ki obravnava obdobje zadnje vojne in po njej prikazovati zelo različno. Res je, da uradni zgodovinarji, ki so v jugoslovanskem režimu imeli vodilno vlogo, so danes zelo zanimivo nastrojeni. Eni so ostali to, kar so bili, drugi so se kar čez noč spremenili, tretji pa se občasno poslužujejo takšne in drugačne pretveze in skušajo svoja zgodovinska spoznanja posredovati sicer v luči novih dognanj in spoznanj, vendar v prid polpreteklemu času.

O domobrancih iz Tolminske smo brali že več zapisov. Velikokrat so ti zapisi podpisani z začetnimi črkami, zelo malo pa jih je podpisanih. Pred leti sta strašila dva. Eden se je podpisoval z M., drugi pa B M. Ti zapisi so imeli velike netočnosti, zato sem že leta 1955 v Novem listu opozoril na nekatere netočnosti, ki so bile tam zapisane. Kadarkoli pišemo o neki stvari, ki je v raziskavi (in zgodovina zadnje vojne je vsekakor še vedno v raziskavi) je prav, da se podpišemo, da vsaj vemo, koga naj bi povprašali ali dopolnili in tako kolikortoliko objektivno osvetlili dogodek, o katerem se razpravlja.

Začnimo po vrsti. Fojbe naj bi v slovenščini imenovali brezna. Eno od pomembnih brezen je vse kakor brezno. To je na poti iz Zavrha proti Voglarjem pri Trnovem. Prav tako imamo pri Trnovem tudi brezno Zalesnika. Pri Grgarju je brezno Zagomila. To se nahaja ob stezi, ki zavije iz glavne ceste iz Grgarja proti vasi Bitež (kraj je označen z lesenim križem). Naselje, ki ima danes dve hiši, do pred tridesetih let jih je imelo tri, je tudi vasica Zagomila, ki se nahaja nad Dolgo njivo, na pobočju Kuka v Soški dolini.

Domneva se, da naj bi bili pobiti domobranci v enem ali celo v več breznih od omenjenih treh. V katerem? Ali v katerih dveh? Verjetno jih leži največ v breznu Zagomila pri Grgarju? Ne izključujem možnosti, da so tudi še v ostalih dveh. Pisec članka, ki je bil objavljen v Katoliškem glasu 3. novembra 1994 in se je podpisal z M je zapisal: "Umikajoče domobrance so partizani napadli 30. aprila pri Dolgih njivah pri

Solkanu..."Tega kraja ni! Obstaja Dolga njiva, ali na Dolgi njivi. To je kraj pred ovinkom na cesti, ki pelje iz Solkana po Soški dolini proti Plavam in kjer zadnjič vidimo Sv. Goro. Če pa pridemo po Soški dolini na tem mestu prvič zagledamo Sv. Goro. Tisti ovinek so imenovali tudi Poklon, ker so se potniki običajno ustavili in se poklonili svetišču, ki so ga zagledali, to je Sv. Gori. Dolga njiva leži tik za suhim potokom, kjer je meja med župnijama Solkan in Deskle. Na Dolgi njivi sta bili do leta 1942 dve hiši. Pod cesto je bila cestarska, ki so jo med vojno požgali, danes je tam parkirišče z bifejem. Ob stari cesti, ki pelje v pobočje pa je bila Dugarjeva hiša z obsežnim posestvom. Danes je ostala od te hiše še samo razvalina.

Na Dolgi njivi so bili domobranci vsaj trikrat soudeleženi pri napadu. Omeniti moramo, da so Nemci imeli dva oklopna vlaka, ki sta bila zaščitena pred napadi v predoru pod Babjim zobom in pod Prilesjem. Ta dva vlaka sta imela tudi večje topove. Kolikor se je dalo videti in smo to opazovali so bili štirje, ki so jih Nemci občasno pripeljali pod cerkvico sv. Ahacija in so streljali proti Gorici, kot tudi avijone, ki so jih preletavali.

Vlak, ki je bil v predoru pod Babjim zobom je občasno patroliral po progi do solkanskega mosta. Velikokrat so nemški vojaki iz njega streljali tudi na nasprotni breg, na cesto. Zakaj? Mogoče so želeli ustvarjati preplah, ali pa so videli na nasprotni strani na pobočju, to je nad cesto, samo kakšne premike... Lahko so bili to begunci, teh je bilo tedaj veliko, kmetje, ki so sekali drva, alli pa tudi divjad... Tako so oddali prav na ovinek na Dolgi njivi nekaj rafalov tudi na Ribijev avtobus, ki je pripeljal po Soški dolini. Ob tej priliki je bil ranjen tudi en domobranec, ki so ga pripeljali v bolnišnico v Trzič (Monfalcone), Zakaj prav tja? Kdaj naj bi to bilo? Verjetno spomladi leta 1944?

Prav tako so Nemci z oklopnega vlaka napadli kolono voz, ki se je pomikala proti Plavam. Zopet na ovinku pri Dolgi njivi. Kmetje so radi vozili skupaj v koloni, bodisi, da so se čutili bolj varne, pa tudi zaradi družbe. Ob neki priliki so na zadnji voz prisedli v Gorici tudi oboroženi domobranski vojaki. Ko so prišli na ovinek na Dolgo njivo je po progi pripeljal nemški oklopni vlak in začeli silovito streljati na zadnji voz, kjer so bili domo-

branski vojaki. Kmetje so pognali vozove, ti vojaki pa so poskakali v zaklone in poiskali kritje. Tedaj je bilo tam tudi ubitih nekaj domobranskih vojakov. Koliko, ne vem. Vem pa, da so mrtvi kmalu izginili neznano kam. Prav to je dalo sumiti, da so v domobranske vojake bili verjetno preoblečeni partizani, ki so prisedli na vozove h kmetom, da so prisluškovali, kaj se pomenkujejo. O vsem tem lahko samo ugibamo, kdo je bil dejansko oblečen v domobranske uniforme? Kdaj naj bi to bilo? Vse kaže na nobvembra 1944.

Zapisnik V. Letne partijske konference mesta Celje 5.10.1952

Iz zgodovinskega arhiva v Celju. Zbral Mag. Milko Mikola

Referat Olge Vrabič, sekretarke Mestnega komiteja KPS Celje:

Predvsem je potrebno spregovoriti nekaj o naši borbi proti klerikalizmu. V Celju živi znatno število starih klerikalnih politikov. Celjska duhovščina je od prvega do zadnjega izredno sovražno razpoložena napram naši družbeni ureditvi (niti eden od njih ni član CMD društva). V prejšnem letu so klerikalni elementi razvili izredno aktivnost, zlasti med okoliškim kmečkim prebivalstvom in srednješolsko mladino. Tako deluje na teritoriju našega mesta organizacija katoliških žen, ki šteje po neverjetnih podatkih okrog 800 žena. Na učiteljski in na I. Gimnaziji so bile odkrite klerikalne organizacije. Vkljub temu pa je borba proti klerikalizmu v veliki večini še vedno samo deklarativna in se v glavnem sestoji v tem, da se na množičnih sestankih „grmi“ proti klerofašizmu, medtem ko je odkrivanje klerikalnih elementov, predvsem pa borbe zato, da se ljudje odtrgajo izpod njihovega vpliva zelo malo.

V vrstah naših komunistov še ni popolnoma jasna razlika med pravim verskim čustvom ter sovražnim političnim klerikalizmom. Zato se često komunisti zaletavajo v to, da hodijo ljudje k verskim obredom, mesto da bi seznanili množice s protiljudsko politiko klerikalizma v stari Jugoslaviji, med NOB in danes - ter na tak način klerikalnim elementom razbijali njihov sovražni politični vpliv, na sicer religiozne, toda v bistvu socializmu predane ljudi.

Predvsem pa je potrebno razčistiti v naših vrstah odnos, do religije. V preteklem letu smo odkrili vrsto komunistov, ki se tajno udeležujejo verskih obredov. Odnos do teh dvoličenj ni bil dovolj odločen. Mnoge partijske organizacije so takšne primere tolerirale in celo poskušale opravičevati. To vprašanje moramo v bodoče veliko bolj zaostri. Za člani Partije, ki se udeležujejo religioznih obredov se skrivajo špekulanti in karieristi, ljudje, hote ali nehoti predstavljajo instrument razrednega sovražnika, ki poizkuša preko njih razvodeniti in demoralizirati našo Partijo. Zato takšnim ljudem ni mesta v naših vrstah.

Predvsem bi se morali poglobljati v zato potrebni študij člani Partije, ki se posvečajo vzgoji otrok, to so naši učitelji in drugi. Da se v problematiko ne poglobljajo, kažejo oportunistične tendence, ki puščajo za seboj dalekosežne posledice. Da bi to svojo trditev podprl, naj navedem primere. Če pogledamo Celjsko učiteljsišče, bomo videli, da so tu dijaki večinoma kmeckega porekla, le malo pa je ostalih, kjer je klerikalizem še zelo močan. Pa saj ni čudno, v duhu klerikalizma se vzgajajo od mladih nog, prevzemajo miselnost od staršev, duhovnikov in svoje okolice. Kot bodoči učitelji in pedagogi bi morali biti dijaki učiteljsišča najboljši mladinci in mladinke, saj se bo njim zaupala vzgoja naših bodočih pokolenj. Kakršna bo miselnost učiteljev in njihov vpliv na otroke, taki bodo naši otroci, v kolikor ne bodo drugi vplivi močnejši. Dosedaj ni nihče vodil računa o učiteljsčnikih že pri samem sprejemu, kakšna je njihova miselnost, socialno poreklo in politično prepričanje.

Na celjskem učiteljsišču imamo precejšnje število dijakov, ki bi preje spadali v „kloster“, kakor pa na učiteljsišče. Partijska organizacija učiteljsišča je iskala problematiko povsod, ni pa videla tega perečega vprašanja. Ona ni bila zmožna rešiti vprašanja dijakov, ki so zagrizeni klerikalci in so bili najtesnejša zveza celjskega opata Kovačiča, ki jim je dajal strup v obliki Ušeničnikovih zbranih del in druge literature. Isti dijaki so absorbirali to miselnost, kar se vidi iz tega, da so se med seboj še tesneje povezali, imeli se stanke, urejali farško knjižnico, prižigali kresove na cerkvene praznike in kar je najhujše ideološko vplivali na sošolce. Pri vsem tem delu so imeli oporo pri nekaterih svojih profesorjih, ki so jim dajali potuho itd. Partijska organizacija, ker je vedela za marsikaj, bi morala najti primerno obliko dela z njimi ali pa jih pomesti iz šole.

Na učiteljsišču je bil dijak Plemenitaš, ki je s svojo inteligenčno stopnjo daleč pred drugimi, je pa že od doma prišel z idealistično miselnostjo. Njega je partijska organizacija šole hotela sprejeti v svoje vrste. Kakor izgleda niso pogledali kakšna je njegova miselnost in kakšnega socialnega porekla je, sicer tega ne bi naredili. Plemenitaš je sam odklonil članstvo partije. On je bil organizator in idejni vodja skupno z Buserjem in Gajškom, klerikalcev na šoli.

Mnogo celjskih dijakov igra na korih orglje, nastopa na cerkvenih zborih in so desna roka duhovnikov pri širjenju klerikalizma. Preko njih sprovajajo duhovniki svoje težnje po šolah in pri mladini. Jasno nam mora

biti, da duhovnik sam ne more narediti ničesar, težišče dela duhovnikov pa je mladina. Sami povdarjajo, da če zgubijo mladino in se ista od njih odtrga, čez par desetletij ne bodo imeli več kaj delati. Zato smatram za eno najvažnejših nalog partijskih organizacij, da delajo z mladino povsod, predvsem pa v šolah. Sami smo krivi, da mladine ne znamo pritegniti, ker ne najdemo poti do nje. Zanimiv je tudi primer v domu Tončke Čečeve, kjer se nahaja osmošolec, ki ima namen nadaljevati študij na teologiji. Partijska organizacija ve za to, vendar še ni nič ukrenila, da bi mladeniča odtrgala od tega namena, celo nasprotno, že več let je gojenec zavoda, kateremu nudijo vse, kakor ostalim, in tako pomagajo pri vzgoji „gadje zalege“.

Mi sami s svojo neumnostjo in popuščanjem dopuščamo stvari, ki nas bodo še teple po glavi v kolikor nas ne že danes. Če pogledamo po osnovnih šolah, prav tako ni partijska organizacija ničesar pokrenila v zvezi s poučevanjem verouka. Ni dovolj samo administrativni ukrep, pobiranje prijav učencev, s tem je v bistvu narejenega zelo malo. Učitelji bi morali delati v pionirskih organizacijah in že takoj pri malih začeti z delom in uravnavati njihovo miselnost, ker nam je le na tak način zagotovljen uspeh. Na osnovnih šolah v Celju so klerikalni učitelji, ki so aktivisti klerikalizma. S takimi bi bilo treba enkrat za vselej pomesti. Naj nam bo za primer slučaj učitelja Zupana, sedaj profesorja na II. Gimnaziji, ki je dajal opatu Kovačiču podatke, koliko je otrok v vsakem razredu, da je ta lahko kontroliral, koliko jih poseča verouk. Duhovniki so si zbrali pravo pot, ko se bore za mladino, dočim partijske organizacije v največ primerih mladino zanemarjajo. Ne potrudijo se najti poti do nje. Klerikalci pa ravno nasprotno iščejo vsako malenkost, da jo lahko izkoristijo, prirejajo miklavževanja in še drugih poti se poslužujejo. Imamo tudi v Celju primer učitelja, ki je ob priliki namena postavitve spomenika Trubarju v Parku na Mariborski cesti obvestil opata Kovačiča, češ, da naj to prepreči zato, ker je bil, Trubar Luteran in bi njegov spomenik bil v posmeh rimokatoliški cerkvi z ozirom na Trubarjevo odpadništvo. Ta učitelj je kakor izgleda v svoji zagrizenosti klerikalnosti pozabil na veliko delo, ki ga je Trubar naredil za slovensko književnost. Prva misel mu je bila cerkev.

Zaradi problemov, ki nastopajo pri delu prosvetnih delavcev bi bila nujno potrebna večja aktivizacija članov Partije v stanovskem društvu učiteljev in profesorjev. Partijci naj bi se od časa do časa skupno sestajali in izmenjavali svoje misli glede vzgoje otrok in našli primerno obliko odločnejše borbe proti klerikalizmu in drugim nezdravim pojavom.

Posmrtni spevi

*Vam pomorjeni bratje, ki šli ste v zarje nove,
vaš pevec bo prepeval odslej mrtvaške speve,-
spomin na vas obranjal v bodoče bo rodove,
da našel bo v stoletje vaš zadnji krik odmeve.*

*Vam, vitezi slovenski, ki brabro šli ste v boje,
naj moja plunka poje posmrtno melodije,-
a jaz, nemirni pevec, bom iz vse duše svoje
prepeval žalostinke in tožne rapsodije.*

*Junaki naši silni in borci plemeniti,
naj moja pesem plava nad zapuščene jame,
kjer našli mir ste krvi nemirni, ognjevit
in naj vas v smrtnem spanju njen mehki spev objame.*

*Ubog popotni pevec bom v pesmih vas opeval,
ki ste za dom in vero junaške boje bili,
ob vašem svetlem vzgledu svobodna srca vnemal,
da pozni še rodovi vam bodo vence vili.*

*V kočevskih temnih bostab in v Mokrca gozdovih ležite pokopani,
slovenski mučeniki, trobnite v kraških jamah in po podzemskih
rovih, kjer čakate poslednji, vstajenja dan veliki.*

*V cvetočih mladih letih in v polni moški dobi
so smrtonosni streli vam zadnji spev zapeli,-
bili ste čiste žrtve - služili niste zlobi,
še v zadnji smrtni grozi ste bratsko se objeli.*

*Vrnili ste se v zemljo kot plodovito seme,
ki naj v samoti klije in se razraste v veje,-
s temnih jam in brezen nam vaše ustne neme
pojo klic zmagoslavja kot še nikoli preje.*

*O mrtvi bratje, čujte, kaj pevec vam oznanja:
iz vaših src otrplih že raste nova setev
in v spoštovanju svetem se vam ves narod klanja
A strašno izpolnjuje se nad morilci kletev...*

2000 International Languages Symposium

v Don Bosco Secondary School, April 15, 2000, Toronto

Tega simpozija so se udeležili tudi slovenski učenci 10 razreda (Credit Course Class) ki ga že nekaj let poučuje Elizabeth Stariha, tudi po poklicu učiteljica. Kmalu po 8 uri zjutraj so se zbrali pred našo dvorano učenci in učenke tega razreda z učiteljico, podravnateljico Sonjo Kolenko-Kus ter ravnateljem Blažem Potočnikom in se odpeljali v Don Bosco katoliško gimnazijo, ki se nahaja na Islington Ave, en blok pred Avtocesto 401. V šolskem avditoriju se je zbralo okoli 1000 študentk in študentov devetnajstih različnih narodnosti s svojimi učitelji in ravnatelji. Organizatorja tega mednarodnega simpozija sta v glavnem bila superintendenta pri šolstvu - Mr. Frank Meagher in program koordinator Mr. Ashley Molly s svojim odborom.

V prvih vrstah avditorija so sedeli diplomati mnogih držav, med njimi tudi slovenski veleposlanik dr. Božo Cerar in častni konzul g. Jože

Prva skupina slov. tečaja v Torontu s profesoricami in ravnateljem Blažem Potočnikom

Slobodnik. Plesna skupina "Mladi glas" (starejši) pod vodstvom ge. Nevenke Slavinec je uspešno zaplesala pri kulturnem programu. Vodstvo slovenske šole se zahvaljuje materam otrok desetega razreda, saj so napekle potice, štrudlje, piškote in druge dobrote, za ta simpozij ter s tem dokazale mojstrsko izurjenost v pecivu.

Zelo skrbna je bila njihova učiteljica, pripravila je lepo razstavo fotografij in knjig, nad vsem pa je bila na vidnem mestu slovenska zastava. V veliko pomoč je bila moja asistentka ga. Sonja Kolenko, ki je izvrstna administratorka, tudi njej gre velika zahvala za uspešen simpozij. Hvala veleposlaniku dr. B. Cerarju in častnemu konzulu g. Jožetu Slobodniku, ki nam je prinesel več slovenskih publikacij v angleškem jeziku ter značk, katere sem razdelil vsem organizatorjem mednarodnega simpozija. Okoli 2. ure popoldne se je simpozij uspešno končal. Zadovoljni smo se vračali na svoje domove.

Blaž Potočnik - Ravnatelj.

Občni zbor društva Tabor-Toronto

Kakor vsako leto je društvo imelo svoj občni zbor, katerega se je udeležilo 33 članov. Prišli so nekateri tudi bolehní opirajoč se na palico, sicer se pa vsem več ali manj pozna ostarelost. Zbor je lepo potekal. Odborniki so prebrali svoja poročila, ko pa je prišlo do volitev, so člani izjavili, naj bi odbor ostal isti kot do sedaj.

V preteklem letu je smrt pobrala več aktivnih članov: Viktorja Novak, Franca Kreže, Lojzeta Babič, Janeza Matašič, Jožeta Gorjup in Matija Slak. Naše vrste se krčijo, nekaj članov pa je bolnih in se zbora niso mogli udeležiti. Zmolili smo tudi nekaj očenašev za vse pokojne domobrancel, ki so darovali svoja življenja za domovino, vero in narod. Njihova trupla so raztresena po širni slovenski zemlji.

Dva dni po našem zboru je naš rešitelj kanadski major Paul H. Barre iz Montreala praznoval 94. rojstni dan. Poslali smo mu čestitke in na karto so se podpisali vsi prisotni člani TABORA-a, predsednik pa mu je na dan rojstnega dne telefoniral ter mu želel zdravja in zadovoljstva.

Po končanem zborovanju je bila zakuska, katero vedno vsako leto pripravi blagajnik odbora Tone Štih, naš vesten odbornik. Okoli 5 ure popoldne smo zaključili občni zbor, v zadovoljstvo vseh, ki so se ga udeležili. Na koncu nas je sin soborca Matije Gimpelj tudi fotografiral.

Blaž Potočnik

Predsednik: TABORA-a, TORONTO

Vinko Levstik - 75 letnik

Vinko se je rodil 25. julija 1925 v vasi Hudi Konec, občina Ribnica na Dolenjskem. Oče je bil Alojzij in mati Ivana Škulj. V osnovno šolo je hodil k Sv. Gregorju. Po končani šoli pa so ga dali k graščaku Koslerju v Ortnek, kjer je pomagal pri pogozdovanju.

Na Mali Šmaren 1942 so ga italijanski vojaki zajeli pred cerviijo z ostalimi fanti ter ga odgnali v Ljubljano v Belgijsko kasarno, da je komunist "rebelli". Vrgli so ga v celico za talce - skupino 24, ki naj bi jih postrelili za umor bana dr. Natlačena.

Rešil se je, ker je povedal leto manj starosti in znal je šteti po italijansko.

Odpeljali so ga v koncentracijsko taborišče v Gonars in ga določili za delo

gradnje proge, kjer je ob lakoti, mrazu in dežju hudo zbolel in se potem zdravil v Peruggio.

Ob zlomu fašizma domov grede, ga je pred Vipavo aretirala partizanska patrulja Gradnikove brigade. Zamanj je prosil, da bi ga pustili domov, da bi se opomogel.

Ob nemški ofenzivi mu je uspelo pobegniti od partizanov 15. novembra 1943 in se je javil domobrancem v Velikih Laščah.

Ob partizanskem napadu decembra je srečno vodil izpad 23 domobrancev in dokazal, da je vreden čina kaplarja, ki ga je dobil par dni pred napadom.

Ob izpadu so zajeli na železniški postaji partizansko zasedo in jo privedli na Škofljico.

Dodeljen je bil v Meničanov bataljon, pozneje pa v Vel. Laški bataljon. Ob koncu je bil ranjen v borbi v Kočevskem Rogu in tak prispel v Vetrinje. 29. maja je bil vrnjen preko Pliberka v Slovenijo. Ko so jih partizani gnali peš skozi Hudo Luknjo proti Celju je mislil na beg in obvestil še ostale. Večina je bila proti begu s strahom maščevanja partizanov nad domobranskimi civilisti.

Odločili so se major Kunstelj, nadporočnik Skvarča, narednik Brodnik, Drnulec in Vinko ter se neopaženo pognali v hrib.

Po nevarnem, težkem potu je 6. junija ponoči dosegel dom.. Doma je dobil stik z drugimi skrivači in organiziral, da bi ustavili vlak z domobranci, ki so jih odvažali v Kočevski Rog, vendar se je nadporočnik K. temu uprl zaradi represalij

Konec avgusta je srečno prišel v Trst, toda ni miroval. V oktobru se je spet vrnil v Slovenijo in pripeljal večjo skupino preko meje.

Javil se je v taborišče Servigliano od koder se je spet podal v Slovenijo. Pri prehodu meje je bil ranjen in se je zdravil v Trstu.

Vinkov nemirni duh ni poznal počitka. Deloval je v vseh ilegalnih podvigih za zrušitev komunizma v Sloveniji ter s tem namenom navezal

stike z odgovornimi osebami Ameriškega poveljstva v Italiji, zato je bil tarča OZNE za mejo, ki mu je neprestano sledila.

Po vsemogočih aktivnostih in zvezah za mejo po Italiji in Avstriji, so postajala tla vroča za Vinka. Njegovi najbližji so mu svetovali naj emigrira. Dobil je že vizo v Baginoli za Argentino, vendar daljava ga je zadržala. Kljub vsemu je ostal na pragu domovine in še naprej vzdrževal zvezo z vsemi poznanimi begunci v svetu.

Zanimiv je primer ob priložnosti Titovega obiska v Franciji skozi Italijo. Bila je nedelja. Vinko je šel k

„...Mi se borimo za svojo zemljo...“

maši, kjer ga je aretirala italijanska policija in odpeljala v posebno taborišče. Bil je konfiniran vse do vrnitve "maršala" domov v Jugoslavijo.

Pozneje je dobil opravičilo italijanske oblasti, s tem pa je resno spoznal, da mu sledi OZNA.

Konec leta 1956 je Vinko odšel v Rim, kjer se je zaposlil v potovalni agenciji. Čez tri leta je kupil penzion Bled z namenom nuditi gostovanje slovenskim obiskovalcem v Rimu.

S podjetjem je uspeval in čez nekaj let pridobil še hotel, ki ga je imenoval Danijela po svoji nevesti.

Vinka in njegovo družico je poročil pater Prešeren S.J. v baziliki sv. Petra v Rimu.

Vinko je bil idejni pobudnik za povezavo vseh protikomunističnih borcev v svetu. Vabil je preživele domobranske oficirje z nujnostjo ustanovitve veteranske zveze, kar se je končno uresničilo z odbori v Amerikah in Evropi.

Vinko je zvest sodelavec in naročnik Tabora ter obenem zastopnik v zamejstvu.

Soborci mu želimo zdravja, volje in uspeha v njegovi nemirni naravi!
Še na mnoga leta, dragi Vinko!

Tvoji soborci in prijatelji.

Franček Gorenšek - 76 letnik

Rodil se je 5. januarja 1924 v Gotovljah pri Celju. Študiral je v Ljubljani, Bologni, Rimu v Italiji in v Madridu v Španiji. Diplomiral je leta 1955 kot gradbeni inženir na Case Western Reserve University.

Poročil se je leta 1951 v Gorici, Italija z učiteljico Julko Rijevec. V zakonu so se rodili trije otroci: dva dečka in deklica. Sin Milan je kemični inženir, Tomaž je doktor jurist in hčerka Metka je zdravnica. Tudi mati je tu končala in prejela "Master degree" in library science.

Franček je tudi študiral glasbo in solo petje v Ljubljani in Bologni, Italija. Tu v Clevelandu je vodil pevski zbor "Korotan" od leta 1966 do 1983. Zaposlen je bil pri Illuminating Co. Do upokojitve tu v Clevelandu.

Ves ta čas je tudi član clevelandske organizacije TABOR DSPB.

Slavlencu želimo vse najlepše in še na mnoga leta.

Tabor- DSPB - Cleveland

Doma še vedno odmeva močno negativno obnašanje Kučana v Lutkovem gledališču. Na najbolj vulgarne, primitivne žalitve nadškofu Rodetu in desnim strankam je reagiral z nasmehom in to ob prisotnosti Mesica, hrvaškega predsednika! Boris Kobal, ki je bil vir te primitivnosti, se je opravičil po nasvetu M.K. Mesižu. Manjka opravičilo Kobala, Ribičiča in Kučana na li javnosti!! Demokracija označuje tako vedenje s povratkom na Balkan. Komentar Drago Ocvirka v NL 3-2000 "V kontinuiteti nastaja razpoka: na eni strani skupinica okoli Drnovška, ki zagovarja pravno državo (v bistvu samo formalno, v resnici ne!, op. P.U.), na drugi strani pa Kučanova množica, ki se na pravnost požvižga!"

XXXVI Zbornik Instituta za novejšo zgodovino:

Okrogla miza Žrtve druge svetovne vojne na Slovenskem: Dravska banovina je imela ob štetju

31. 3. 1931.....1.144.298 Prebivalcev

31. 3. 19411.232.844 "

01. 3. 1945.....1.182.860 "

V 4 vojnih letih je v izginilo 50.000 ljudi. **Vsi z izjemo mobilizirancev in Judov so padli po krivdi revolucije.**

Iz revolucijske dobe: Med revolucijo je levica pobila 29 Salezijancev. Ti imajo lep grob in še posebej lepo posvetilo na plošči na Žalah.

Frančiškani so bili tudi prizadeti, četudi so nekateri Frančiškani bili podporniki OF. Na Brezjah Frančiškani ne odstranijo obeležja CMD, ki omenja število duhovnikov v Ciril-Metodovem društvu (komunističnem).

Četniki v Srbiji: imajo svoje društvo, delujejo javno in slavijo kot **velike zaslužne Srbe** g. M. Nedica in seveda **Mihajloviča**. RS je izjema. **General Rupnik** je še vedno obrekovan. Izvrstno četniško glasilo **Pogledi** je prineslo krasen **intervju** z enim najbolj vidnih slovenskih preživelih četnikov sedaj ljubljancanom **G. Uroš Šušteršič-em**.

Stranke v Sloveniji: Koalicija Slovenija:

Obe podpisnici SKD (sedaj nova združena SLS in SKD) in SDS sta podpisali sporazum, ki jih zavezuje k skupnemu delu, da bo uporabljen večinski volilni sistem in uspeh na prihodnjih volitvah.

SKD in SLS Slovenska ljudska stranka. Novi funkcionarji: Predsednik dr. Franc Zagožen, Podpredsedniki Lojze Peterle, Marjan Podobnik, Andrej Bajuk, Predsednik 110 članskega sveta Jože Zupančič, Predsednik GO Janez Podobnik, Programskega sveta Andrej Umek, častno razsodišče Janez Lampret in Nadzorni odbor Metka Karner Lukač. Dve zanimivosti pri združitvi:

a) prevlada SLS, dobili so največ pozicij, celo v imenu so jo bolje odnesli

b) Peterletov poraz. Ni dobil prvega mesta, deloma po krivdi pristašev SKD. Dejansko je Peterle dober v vsaki vladi, nima pa odločnosti in karizme potrebne za prvo mesto.

Hrvaška: Obe strani povdarjajo nujnost, da se doseže globalni in posamezni sporazum. Ali bo prišlo do dejanj? Zadeva se vleče predolgo, v veliko škodo Hrvaške in RS!!

Izseljenstvo: SIM je v sporu z uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu (ga. Logar) zaradi financiranja matice. Pri SIM je govora o vračanju izseljencev. Zadeva je nesmiselna. Za vračanje je bil čas takoj po osamosvojitvi. Takrat bi mogli s primernim poprijemom uspeti s tisoči povratnikov. Levica temu ni in ni bila naklopnjena in SIM je izvrševal njena navodila v tem smislu. Levi politiki posnemajo Italijo. Sedaj po 50 letih, ko je naša manjšina v Italiji povsem oslabela, bodo končno uzakonili manjšinsko varstvo!

Novi predsednik sveta koroških Slovencev. Izvoljen je bil Bernhard Sadovnik, ki je premagal znanega, sposobnega Karla Smolleja. Sadovnik je občinski politik iz Globasnice.

Število manjšin v Avstriji: Slovenci, Hrvatje, Madžari, Čehi, Slovaki, Romi in Sinti. Popis prebivalstva iz leta 1991: Slovenci 16.545, Hrvatje 25.713 (v resnici 40 do 50 tisoč),. Nas je po poreklu seveda vsaj toliko kot Hrvatov. Vprašanje je koliko je še slovenstvo naših Korošcev vredno. Ako govore po naše samo doma, ako smatrajo Avstrijo za njihovo domovino!!

Dvojezična krajevna imena: po brutalnem škandalu, ko so uničili uradne krajevne table, brez reakcije oblasti, sedaj naši rojaki te zopet zahtevajo. Kot je bilo pričakovati Koroški Heimatdienst to zopet odklanja. Gre za 91 krajev, ki še niso označeni.

Primorska: Zaščitni zakon, kakršen že bo, še ni prišel na glasovanje v Italijanskem parlamentu. Sedaj, ko se maje Italijanska vlada bo še slabše. Ali 50 let ni zadosti, da je manjšina od preko 100.000 duš zreducirana na petino?

Dr. Peter Urbanc

Matos Ivan

Dne 19. aprila 2000 je umrl domobranec Matos Ivan star 77 let v Windsor-ju (blizu Detroitu). Bil je v taborišču Spittal ob Dravi, odločen domobranec. Poročil se je s Slavko Korošec, sestro domobrancia Staneta Korošca iz Suhe Krajine,

Naše globoko sožalje sorodnikom!

Tabor- DSPD

Stane Lamovšek

Prejeli smo sporočilo, da je nenadno umrl v sredo 10. maja podpredsednik društva TABOR-TORONTO, Kanada. Več o tej žalostni novici, bomo priobčili v prihodnji številki "Tabora". Naše globoko sožalje vsem domačim, prijateljem in soborcem!

Janko Limoni

Rojen je bil v Dobu pri Domžalah v družini enajstih otrok. Kot mlad je bil član Prosvetnega društva in cerkveni pevec. Kot izučen ključavničar je imel lepo bodočnost pred seboj. Prišla je vojna- vsi načrti so se podrli. Med okupacijo je delal v Avstriji. Čim se je ustanovilo slovensko domobranstvo, se je priključil gorenjskim domobrancem. Po končani vojni je preživel begunska leta na Koroškem, kjer se je tudi poročil. Leta 1949 je z mlado družino prišel k svoji sestri v Milwaukee. Kot odločen protikomunist in zaveden Slovenec se je takoj pridružil društvu Tabor in bil član in njegov tajnik od začetka do smrti. Vedno je bil zvest domobranskemu geslu: Bog, Narod, Domovina. Z veseljem je pripravljaval za našo vsakoletno proslavo na Spominki dan, in z ženo Loni sta še posebno lepo pripravila oltar za spominsko mašo.

Kot Taborjan je bil tudi član društva Triglav. Bil je tudi predsednik Triglava in vedno pripravljen za vsako delo v dobrobit triglavskega Parka. Rad je prepeval z nami na Parku in je bil član dveh cerkvenih zborov.

Naše iskreno sožalje ženi Loni, sinu in trem hčerkam in vnukom. Janko, hvala ti za vse tvoje delo za Tabor in za Triglav - s teboj smo izgubili enega od glavnih stebrov v obeh društvih

Pogršali te bomo vsi! Naj ti bo lahka ameriška zemlja - počivaj v miru!

Tvoji Taborjani

Jakob Kvas

Nepričakovano je odšel v večnost naš dobri prijatelj Jakob Kvas. Dne 3. marca je dopolnil 70 let, 21. aprila je bil še pri sv. maši in obhajilu, po kosilu pa je šel malo počivat in je mirno zaspal za vedno.

Jakob je bil vzor krščanskega moža in očeta. Z dobro ženo Marjeto sta vzgojila sedem solidnih otrok. Živel je strogo po veri. Vseposod je rad pomagal, kjer je šlo za dobro stvar. 40 let je bil član župnije Marije Pomagaj pri kateri je veliko pomagal. Posebno aktiven je bil pri misijonskem krožku, bil je član Kolumbosovih vitezov in član društva protikomunističnih borcev.

Jakobu v življenju ni bilo postlano z rožicami. Kot zaveden Slovenec je pristopil k Štajerskim četnikom pod komando hrabrega Zmagoslava, da bi branil svojo domovino pred nacisti in komunisti. Po dveh letih leta 1945 se je umaknil z drugimi in prišel v Italijo. Tam sva se našla v vojaškem taborišču Eboli v južni Italiji. Po dveh letih so nas preselili v Nemčijo. Slovenci smo bili v taborišču Seedorf, to pot v civilni obleki. Čez nekoliko mesecev so vsi za delo sposobni odšli na delo v Anglijo med njimi tudi Jakob. Leta 1952 pa je prišel v Kanado, kjer sva se našla pri društvu Najsvetejšega Imena. Bil je šibkega zdravja, vendar močan po duhu, vedel je kaj je prav in kaj ni. Kar je bil je ostal do smrti.

Pred približno 4 leti sta se z ženo odselila iz Torontskega vrveža v kakih 200 km oddaljen kraj, ker sta želela v miru in naravi preživeti ostala leta svojega življenja. V miru in pokoju je odšel brez trpljenja s tega sveta.

V sredo so ga pripeljali v Toronto v pogrebni zavod v Elliott kamor so se prišli posloviti od pokojnika številni prijatelji in znanci. V četrtek 25. aprila ob 10. uri pa smo se končno poslovili od pokojnega Jakoba s sveto mašo, ki jo je daroval g. župnik Tine Batič, ki je imel zelo lep poslovilni govor. Somaševala sta g. Časl in g. Nosan..

Po sv. maši smo bili povabljeni v dvorano na pogrebščino. Takoj po kosilu pa so pokojnika odpeljali na katoliško pokopališče "Stoco", ki se nahaja na cesti 37 severno od Belleville. Tu čaka naš Jakob vstajenja. Naj mu dobri Bog obilo poplača za vse nesebično delo, ki ga je v življenju naredil za katoliško vero in slovenski narod.

Ženi Marjeti, sinovom in hčerkam naše iskreno sožalje.

Ciril Prezelj v imenu borcev.

Janezu Gregorinu v spomin

Desetletja so pretekla, ko sem se prve mesece po razbitju Jugoslavije kot pregnani Štajerc vrnil iz Šiljevovca preko Belgrada in Hrvaške v Ljubljano. Prvo zavetje mi je nudil prof. Dr. Ehrlich v Cirilovem domu. V domu bivših duhovnih vaj je našlo zavetišče večje število beguncev iz Štajerske in Gorenjske. Ljubljana je prve mesece po italijanski zasedbi živela sorazmerno mirno. Rimska vlada je dovolila nekaj kulturnega delovanja, univerza je ostala nedotaknjena, in tudi šolske oblasti so imele precej svobode.

Po krajšem počitku sem se odzval KTD in nastopil službo v uredništvu "Slovenskega doma". Dela dejansko nismo imeli, strani smo morali polniti s poročili italijanskih in nemških tiskovnih družb. M. Javornik je rad sprejel Gregorinovo ponudbo, napisati zanimive črtice iz časov francoske okupacije Slovenije.

V Ljubljano so prihajala poročila o prvih napadih Gorenjcev na nemške policijske postojanke. Gorenjci so se pred nemškim izseljevanjem umikali v gozdove in preprečili nova pregnanstva na Hrvaško in v Srbijo. Varna zatočišča so ubežniki našli v planinskih pečevjih. Ljudstvo jih je imenovalo gošarje, nekateri tudi četnike.

Janez Gregorin se je prestavil v napoleonsko dobo in vojaške nastope slovenskih fantov leta 1809 prenesel na boje gošarjev na Nemce. "Slovenski dom" je z Gregorinovim podlistkom "*Zavetje v pečevju*" začel enakovredno spremljati epopejo gorenjskih gošarjev..

Naklada "Slovenskega doma" in prodaja je dan za dnem naraščala v Ljubljani in v krajih do katerih je bila še zveza z Ljubljano.

Janez Gregorin je bil prvi ilegalec, upornik. Izbral si je uredništvo "Slovenskega doma", ki je postalo zgodovinsko središče idejnega upora proti okupatorjem in Komunistični partiji.

Gregorin je poznal vsak kot po gorenjskih pečinah in vrhovih. Bil je planinski pisatelj, mojster planinske proze. Ko je bila KP še globoko v vezeh zavezništva z nemškim nacizmom, so se na Gorenjskem že zbirali po planinah gorenjski uporniki.

V uredniški veliki sobi so se takrat shajali z uredniki "Slovenskega doma" uredniki Fr. Kremžar, Fr. Glavač, Ruda Jurčec in generalni ravnatelj KTD J. Košiček... Vsi smo sledili Gregorinovemu pisanju.

Janez je pripravljajl gradivo za podlistke v zadnjem trenutku. Korektor Ivo Bergant je po navodilih Mirka Javornika vestno črkoval že v stroju postavljene vrstice. Krivca, črkostavca nismo preganjali, ker je preživeljal

hromosome sina.

Gregorin je po kratki bolezni opešal in umrl, 10 dni pred umorom dr. M. Natlačena. Pri grobu se je v imenu vseh prisotnih poslovil urednik France Kremžar.

France Glavač mi je na zadnjem obisku v bolnišnici potrdil, da je bil povezan z Gregorinom in 17. ilegalci v Bizoviku (J. Jakoš, I. Korošec, A. Dežman, P. Selan, Fr. Kremžar in drugi.)

Slavko Skoberne

Aгна Javornik

"Slovenska država" (Stane Šušteršič) - je v velikonočni številki poročala, da je v washingtonski bolnišnici 2. februarja umrla, zadeta od možganske kapi gospa Agna Javornik., že od 1. maja leta 1986, vdova po Mirku Javorniku, pisatelju in glavnemu uredniku "Slovenskega doma". Rodila se je 19. februarja 1914. Izhaja iz krščanske Voduškove družine, v kateri se je rodilo 14 otrok. Poročila se je 7. julija 1936.

Komunistične oblasti so prva leta zelo preganjala Agno in otroke, končno se ji je posrečilo, da je zapustila domovino in obnovila družinsko življenje z delom Mirka Javornika pri tržaskem radiju.

Družina je začela mirno življenje šele, ko se je preselila v USA. Agna je imela v novi domovini brata duhovnika Vitala Voduška, župnika slovenske fare v San Franciscu. Mirko in Agna sta se takoj po prihodu zaposlila: Mirko v severnoameriškem zunanjim ministrstvu, Agna v kongresni knjižnici. Službo je opravljala 31 let do upokojitve leta 1998, stara 84 let.

Pokojna Agna Javornik zapušča hčerki Agno in Alenko ter sina Mirka, poleg treh vnukov in dva pravnuka.

Taborjani izrekamo sorodnikom naše sožalje.

-crne

DAROVALI SO

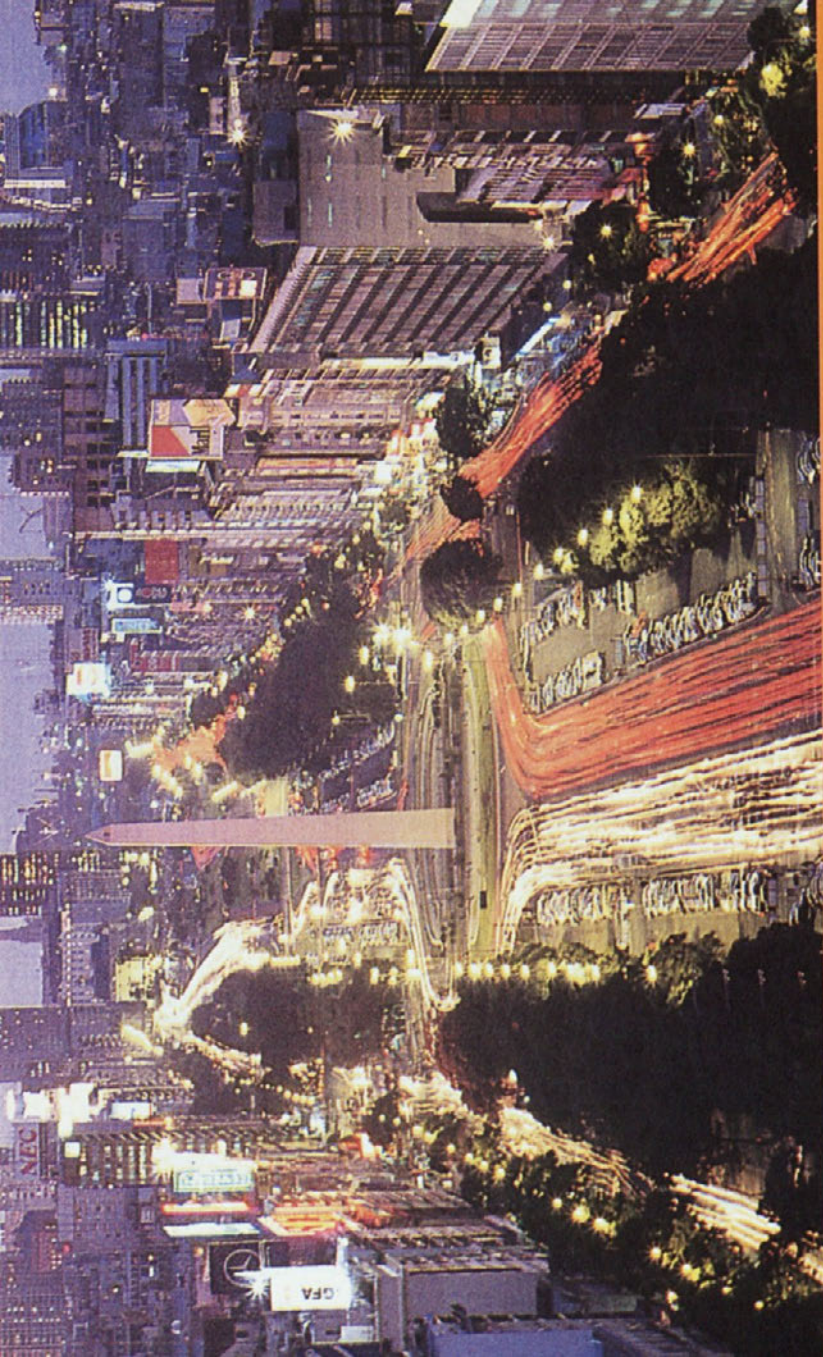
Tiskovni sklad

Bogo Filipič	\$ 5.-	Vinko Levstik	DM 100.-
Repar Jože	\$ 10.-	Namesto cvetja na grob	
Zupančič Ivanka	\$ 10.-	pok. sorodniku Ivanu Gorjupu	
Dragan Alojzij	\$ 30.-	Ivan Glušič, Slovenija ...	Sit 4.000.-
		Vinko Levstik	DM 200.-

VSEBINA

14 let je bilo 55 let	153
Memorandum	156
Sonet - Nikolaj Šivic	158
Domobranci, kje trohnite? - Ivanka Lavrič	159
Nestrohnjeni spomin - Ivanka Lavrič	159
Gorenjsko domobranstvo - Monika Kokalj Kočevar	160
Streznitev je nujna - Tone Frantar	164
„Slovenija v borbi za svobodo v dobi okupacije“	165
Spomini legionarja - Iz inž. Grumovega arhiva	172
Vse je vihar razdjal - Martin Globočnik	176
Domobranci Tolminske in brezna - Ambrozij Kodelja	183
Zapisnik V. letne partijske konference	
mesta Celje 5. 10. 1952	186
Posmrtni spevi - Igor	189
MED NAMI	190
MNENJA IN DEJSTVA - Dr. Peter Urbanc	195
ODŠLI SO	197
DAROVALI SO	200

Hurlingham Sucursal Correo Argentino (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 1596
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619

„Kjer rod je moj,
kjer sin je tvoji,

**BUENOS AIRES,
ARGENTINA**